O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI

Куч — адолатда

Адолат

Газета 1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган

2005 йил 13 май

№ 20 (516)

ГАЗЕТА ҲАФТАНИНГ ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.

Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

АСРИЙ ОРЗУЛАР РЎЁБИ

ЗАМОНАМИЗ КАШФИЁТИ

Йиллар ўтяпти, шу йилларга ҳамоҳанг ўзимиз ҳам, фикримиз ҳам ўзгармоқда. Буни кечагина бизга мўъжиза бўлиб кўринган ҳодисалар бугун оддий воқеликка айланиб бораётганидан ҳам англаш мумкин, инсон такомиллашиб, тараққиёт жадаллашяпти. Эндиликда кишиларимиз илм ва меҳнат туфайли инсон нималарга қодир эканлигини кўз ўнгида содир бўлаётган ўзгаришлар, оламшумул кашфиётлар орқали билиб бормоқда. Бу ўз навбатида "Ислоҳот ислоҳот учун эмас, ислоҳот инсон учун" деган ғоя нақадар ҳаётий ва оқилона эканлигини исбот этиб турибди.

Танлаган йўли ва ўз олдига қўйган мақсад сари оғишмай жадал қадам ташлаётган мамлакатимизнинг тарихан қисқа йилларда амалга ошираётган ишларига назар ташлаб шуни англаш мумкинки, Ўзбекистон ўзининг нималарга қодир эканлигини дунё аҳлига намойиш этмоқда. Буни бунёдкорлик соҳасида дейсизми ёки саноатда, қишлоқ хўжалигидами ё маданий-маърифий соҳаларда мисли кўрилмаган ютуқларга эришилаётганининг ўзиёқ кўрсатиб турибдики, мамлакатимиз— XXI аср кашфиёти бўлиб тарих саҳифаларига кириши, шубҳасиз.

Ҳозир мамлакатимизнинг бир қатор жойларида улкан қурилиш ишлари олиб борилмоқда. Бири юртимизнинг жанубида қад ростлаётган "Тўпаланг" гидроэлектр станцияси бўлса, яна бири Наманган вилоятида қурилаётган "Резаксой" сув омборидир. Бундай улкан ҳажмдаги ишларнинг энг йириги эса Тошгузар — Бойсун — Қумқўрғон темир йўли қурилишида олиб борилмоқда.

Яқинда ана шу улкан қурилиш майдонининг "Бойсун" участкасида бўлиб, у ерда амалга оширилаётган ишлар билан танишдик ва қурувчилар билан мулоқотда бўлдик. Темир йўл кириб келишидан қувончининг чеки йўқ бўлган "Кофрун", "Ажрим" ҳамда "Работ" қишлоғи аҳолисининг орзу ва ниятларига қулоқ тутдик.

МАРДОНОВНИНГ ҒУРУРИ

Бир замонлар Алпомишдек алпларни бағрида улғайтирган, не сир-синоатлар яширин Бойсун қир-адирларига боқиб киши узоқ хаёлга ботади. Наҳотки, мана шу ястанган чўл ва чек-чегарасиз сой ва чўққиларга пўлат излар ётқизилса, деган шубҳа кишини чулғаб олиши ҳеч гапмас. Аммо бугунга келиб барча шубҳалар тарқади. Кўз қўрқоқ, қўл ботир, дейди халқимиз. Буни қурувчилар мазкур қурилишда яна бир бора исботлашмоқда. Олиб борилаётган улкан ишлар билан танишган киши борки, қурувчиларга тасанно дейишдан бошқа сўз тополмайди. Бунёдкорлар бу ерда кечаю-кеча, кундузи-кундуз демай фаолият олиб бораяпти. Узунлиги 217 чақиримлик янги қурилаётган йўл вилоятни бутун мамлакатимиз коммуникация тармоғи билан бевосита боғлаши жиҳатидан беқиёсдир.

Таннархи 450 миллион АҚШ долларига баравар турадиган темир йўл ер тузилиши юқорида таъкидлаганимиздек, фавқулодда мураккаб бўлган жойлардан — тоғлардан, даралардан, баҳор селлари ювиб кетадиган сойлардан ўтади. Шу боисдан ҳам қурувчилар ишни тез бажарилишига эмас, унинг сифатига, ҳеч қандай хавф-хатарсиз халқимизга хизмат қилишига қаратмоқда. Ана шу саъй-ҳаракатлар самараси ўлароқ, 2004 йилнинг кузида янги йўлнинг 57 километрлик Тошгузар — Деҳқонобод участкаси фойдаланишга топширилган бўлса, айни кунларда Қумқўрғон — Бойсун йўналишидаги 59,1 чақиримдан ортиқроқ ерга пўлат излар ётқизилиб бўлинди. Замонавий қулайликларга эга бўлган "Бойсун" ҳамда "Қумқўрғон" темир йўл вокзали қуриб фойдаланишга топширилди.

Темир йўлнинг антиқа галериялари учун Қумқўрғондаги "Сурхон" комбинати ишчилари темир бетон жиҳозлари тайёрлаб бераяпти. Ҳозиргача рельс ётқизилган қирқ километрча масофанинг ўзида 76 тадан ортиқ иншоот бунёд этилган. Йўл бўйлаб бошқа коммуникация иншоотлари яратилаяпти.

— Мен бульдозерчиман, — дейди Ҳайитмурод Мардонов. — Мустақиллик халқимизга илоҳий куч-қудрат бахш этди. Кўз олдимизда, қаранг, етти ухлаб тушимизга кирмаган қурилишлар бўлаяпти. Илгари ким ўйлаганди, Ўзбекистон Қамчиқ довонини забт этади, Навоий — Султон Увайстоғ — Нукус темир йўлини қуради, Бойсуннинг чағир тошли тоғларидан поезд юргизади деб.

Мардоновнинг ғурурланиб гапириши бежиз эмас. Бойсунга поездлар қатнови бошлангач, туманнинг газга, кўмир, керамзит, аригалит, фосфорит, рангли металларга бой замини, мамлакатимиз иқтисодиётига катта улуш қўшади. Ястаниб ётган бу кенгликларда заводлар қурилади. Минглаб иш ўринлари яратилади. Воҳа ҳудудининг қарийб бешдан бир қисмини ташкил этадиган бепоён Бойсун заминига файзу-фароғат инади.

МАБЛАҒНИНГ ЎЗИ ЕТАРЛИ ЭМАС

— Темир йўл ўтиши асрий орзуларимиздан эди. Биз ҳеч қачон ўйламагандик, қишлоқларимиз газлаштирилади, тоза ичимлик суви билан таъминланади деб. Президентимизнинг алоҳида эътибори туфайли тасаввур қилиб бўлмас ишлар амалга оширилди. Бугунга келиб ҳар бир хонадон газдан фойдаланиб, оғири енгил бўлди. Бойсун тоғларини ёриб ўтадиган темир йўлнинг бунёд этилишидан эса қувончимизнинг чеки йўқ. Бу йўл ишонамизки, халқимизнинг бахт-саодатига, фаровон турмуш тарзига хизмат қилади. Қанчадан-қанча фарзандларимиз шу темир йўлларда хизмат қилишига шароитлар яратилади. Бир сўз билан айтганда темир йўл шу ҳудудларда яшаётган аҳолининг узоқ йиллардан буён юрак-юрагида қатланиб ётган асрий орзу умидларининг рўёби бўлиб хизмат қилади, — дейди работлик кўпни кўрган отахон Абдулла бобо Бердиёров.

— Истиқлолдан илгари ҳам Тўда қишлоғидаги кўмир конига темир йўл келтирилармиш деган турли гап-сўзлар қулоққа чалинарди. Аммо ҳеч қандай ўзгариш бўлмасди. Чунки ўша кезлари ҳеч ким ишонган эмас, бугунгидек темир йўл тортилиши ва бундай қувончли онлар бўлишига. Биз кексалар токи ҳаёт эканмиз Президентимиздан миннатдормиз. Фарзандларимизнинг бахт-саодатини кўзлаб, кечаю-кундуз ҳаловатидан кечиб, эвазига топилаётган маблағдан орттириб мана шундай бунёдкорлик ишларини амалга ошираётган экан, халқимиз бу кунларни, бу шижоатни ҳечам унутмайди, — дейди Хўжабулғон қишлоғида яшовчи отахон, уруш ва меҳнат фахрийси Бўри бобо Жумаев.

Бу каби улкан ишларга фақатгина улуғ инсонларгина йўлбошчилик қилиши мумкин. Қолаверса, бу каби ишларни бошлаш учун маблағ ёки ишончнинг ўзи эмас, аввало, халқни севиш унинг ўй-ташвишлари билан яшаш керак...

— Темир йўл қурилиши ҳақидаги гапларни эшитиб роса хурсанд бўлгандим,— дейди ўзини қумқўрғонлик Рустам дея таништирган ёш йигит. — Қачон бошланаркин деб, узоқ кутмадик. Биринчилардан бўлиб шу ерга ишга киришга ҳаракат қилдим ва бунга эришдим. Иш ҳақи ҳам ёмон эмас. Энг муҳими, турли вилоятлардан келиб бу ерда ишлаётганлар ичидан кўплаб дўстлар орттирдим. Ҳар бир куним мазмунли кечмоқда. Бу ерда ҳар бир киши аҳилликка интилади. Қурувчиларга алоҳида қувонч бағишлайдиган жиҳати эса: бу йўллар мамлакатимиз тараққиётида муҳим рол ўйнашини ва авлодларимиз биз қурган бу йўллардан фахрланиб ўтишини яхши англаймиз.

Қувонарли жиҳати, мазкур темир йўлнинг Тошгузар — Деҳқонобод ҳамда Қумқўрғон — Бойсун йўналишларида ҳозир поездлар қатнови амалга оширилмоқда. Улар ёрдамида қурилиш учун зарур ашёлар келтирилмоқда. Бу эса ишларнинг янада жадал ва сифатли амалга оширилишига пухта замин яратиши, шубҳасиз.

Шавкат АЛЛАНАЗАРОВ,
"Туркистон-пресс"

Дилмуроднинг ота-боболари эл-юрт учун меҳнати сингган инсонлардандир. Бобоси Мамадали Муродов Ангреннинг Лашкерак қишлоғида туғилиб, то кексайгунча шу ерда ўрмон хўжалигида оддий ишчи бўлиб ишлади. Ҳозир отахоннинг 10 нафар фарзанди, 42 нафар невараси, 6 нафар чеваралари бор. Эрта-ю кеч Мамадали бобо улар ардоғида. Бобонинг меҳри ўзига ўхшаган чўрткесар, бир сўзли невараси Дилмуродга тушган. У шаҳардаги педагогика коллежида ўқияпти. Келажакда ҳуқуқшунос бўлмоқчи. Бўш пайтлари бобоси яратган боғда тер тўкиб, меҳнат қилишни яхши кўради.

СУРАТДА: ҳожи бобонинг суюкли невараси Дилмурод отаси Маназар Муродов билан.

Нурмамат АЛМУРОДОВ олган сурат.

Фракция фаолияти

Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партиясининг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракциясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унга мазкур фракция раҳбари, "Адолат" социал-демократик партияси Сиёсий Кенгашининг биринчи котиби Дилором Тошмуҳамедова бошқарди.

ҲАМКОРЛИКНИНГ ЯНГИ ҚИРРАСИ

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги амалдаги қонунлар мониторинги институти раҳбари Фозилжон Отахонов қатнашди. Фракция раҳбари Дилором Тошмуҳамедова институт раҳбари Фозилжон Отахоновни фракция аъзолари билан таништирди.

Шунингдек, йиғилишда учта муҳим масала, Ўзбекистон Республикасининг "Жамоат бирлашмалари тўғрисида"ги қонуни лойиҳаси, Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақидаги қонун лойиҳаси ва Ўзбекистон Республикаси "Муаллифлик ҳуқуқи, турдош ҳуқуқлар тўғрисида"ги қонунининг (янги таҳрирда) муҳокамаси кўриб чиқилди.

Фракция йиғилиши кун тартибига қўйилган биринчи масала, Ўзбекистон Республикасининг "Жамоат бирлашмалари тўғрисида"ги қонуни лойиҳасини муҳокамаси юзасидан фракция аъзоси, Қонунчилик палатасининг Демократик институтлар, нодавлат ташкилотлар ва фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари қўмитаси аъзоси Худоёр Маматов маъруза қилди.

Иккинчи масала, Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақидаги қонун лойиҳаси бўйича фракция аъзоларидан Зуҳра Ботирова, Ойша Охунова маъруза қилди. [illegible]

Учинчи масала, Ўзбекистон Республикаси "Муаллифлик ҳуқуқи, турдош ҳуқуқлар тўғрисида"ги қонуни (янги таҳрирда) муҳокамасига доир фракция аъзоси, Қонунчилик палатасининг Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси аъзоси Юсибжон Нишонов сўз юритди.

Кўрилган уч муҳим масала, фракция аъзолари томонидан чуқур таҳлил қилиниб, таклиф ва мулоҳазалар билдирилди. Билдирилган таклифлар фракциясининг навбатдаги йиғилиши [illegible]

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги амалдаги қонунлар мониторинги институти раҳбари Фозилжон Отахонов институт фаолияти ва унинг вазифалари хусусида сўз юритди. [illegible]

Йиғилишда фракция аъзоларидан Абдурафиқ Аҳадов, Зуҳра Ботирова, Ойша Охунова, Абдулла Абдуназаров, Худоёр Маматов, Собиржон Турсунов, Юсибжон Нишоновлар иштирок этдилар.

Вилоят ШОДИЕВА,
"Адолат" мухбири

ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИК

Тошкентда Ташқи иқтисодий фаолият Ўзбекистон Миллий банки ҳамда Корея Эксимбанки ўртасида ўзаро ҳамкорликка доир навбатдаги меморандум имзоланди.

Бугунги кунда Ташқи иқтисодий фаолият Ўзбекистон Миллий банки Кореянинг 12 та йирик молия ташкилоти билан алоқа ўрнатган. Корея экспорт-импорт банки шулар жумласидандир. Корея ва Ўзбекистон ўртасидаги товар алмашинув миқдори 2004 йилда 440 миллион АҚШ долларини ташкил этган.

Корея эксимбанки ҳамда Ўзбекистон миллий банки ўртасида 2000 йилдан буён ҳамкорлик қилиб келмоқда. Худди ўша йилда икки банк ўртасида 48,9 миллион АҚШ доллари миқдоридаги шартнома имзоланганди. Шундан 35,9 миллион доллари миқдоридаги кредит линияси "ЎзДЭУ" авто қўшма корхонасига "Матиз" русумли автомашиналарни ишлаб чиқариш учун технологиялар сотиб олишга ажратилган. 13 миллион АҚШ доллари миқдоридаги кредит "Ўзбек ипаги" уюшмаси тизимидаги корхоналар учун пиллакашлик асбоб-ускуналари сотиб олишга йўналтирилган.

«Адолат» СДП фаолиятидан

8 май куни Самарқанд шаҳридаги Татар-бошқирд миллий марказида «Адолат» СДП Самарқанд вилоят Кенгаши фаолларининг Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ва меҳнат фахрийлари билан учрашуви ўтказилди.

Учрашувда сўзга чиққан «Адолат» СДП вилоят Кенгаши биринчи котиби Жуманиёз Алибеков йиғилганларни «Хотира ва қадрлаш куни» билан табриклаб, уларга давлатимиз томонидан кўрсатилаётган ғамхўрликлар ва «Сиҳат-саломатлик йили»да аҳолини соғломлаштириш бўйича ҳукуматимиз томонидан амалга оширилаётган ишлар ҳамда бажарилиши лозим бўлган масалалар ҳақида гапириб берди.

Нотиқ шунингдек, «Адолат» СДП ташкилотлари ва парламентдаги депутатлар фракцияси томонидан бу борада олиб борилаётган ишлар тўғрисида йиғилганларга тушунтирди.

Учрашув сўнггида Уруш ва меҳнат фахрийларига ош тортилиб, совға-саломлар улашилди. Учрашувда 85 нафар фахрийлар қатнашди.

* * *

9 май куни Тошкент шаҳри Собир Раҳимов туманида жойлашган Республика уруш қатнашчилари ва фахрийлари пансионатида «Хотира ва қадрлаш куни»га бағишланган катта байрам тадбири ўтказилди.

Тадбир Рус миллий маданий маркази, «Адолат» СДП туман Кенгаши ва туман маданият маркази ҳамкорлигида ўтказилди. Байрам тадбирида ўзбек циркининг оркестри ва Рус миллий маданий маркази қошидаги «Ивушка» нафақахўрлар ансамбли ўз концерт программалари билан қатнашди.

Ҳокимият, туман партия Кенгаши ва Миллий маданият марказлари раҳбарлари, жамоат ташкилотларидан келган вакиллар Уруш қатнашчилари ва меҳнат фахрийларини байрам билан табриклаб, уларга совға-саломлар улашдилар.

* * *

9 май куни Самарқанд вилоятининг бир қатор туманларида «Адолат» СДП вилоят ва туман Кенгашлари туман ҳокимиятлари билан ҳамкорликда «Хотира ва қадрлаш куни» «Иккинчи жаҳон урушида қозонилган ғалабанинг 60 йиллиги» муносабати билан байрам тадбирлари ўтказилди. Тадбирларга уруш ва меҳнат фахрийлари таклиф этилди.

Тадбирларда сўзга чиққан «Адолат» СДП вилоят Кенгаши биринчи котиби Жуманиёз Алибеков, вилоят Кенгаши аъзолари Эшмамат Қурбонов, Мамаюсуф Салимов ва бошқалар фахрийларни «Хотира ва қадрлаш куни» ва «Иккинчи жаҳон урушида қозонилган ғалабанинг 60 йиллиги» муносабати билан қизғин табрикладилар.

Уруш ва меҳнат фахрийлари ўша оғир ва мудҳиш уруш хотираларини эсга олишиб тинчлик учун, тинч-осойишта ҳаётимиз учун курашишга даъват этдилар.

* * *

«Адолат» СДП Хоразм вилояти Кенгаши ташаббуси билан вилоятнинг Шовот, Гурлан туманларида ва Урганч шаҳрида «1945 йилда Фашизм устидан қозонилган ғалабанинг Мустақил Ўзбекистон учун аҳамияти ва мустақилликни мустаҳкамлашда «Адолат» СДП нинг вазифалари» мавзуида «Хотира ва қадрлаш куни»га бағишланган байрам тадбирлари ўтказилди.

Тадбирларда сўзга чиққан «Адолат» СДП Хоразм вилояти Кенгаши иккинчи котиби Нурмат Эшметов уруш ва меҳнат фахрийларини байрам билан табрикладди.

Шовот туманидаги «Уруш фахрийлари» шифохонасидаги тадбирда 130 фахрий, Гурлан туманидаги Эшимжийрон қишлоғидаги касб-ҳунар коллежида 100 нафар фахрий ва Урганч шаҳридаги «Хоразм» пахта саноати ОАЖ да 60 яқин фахрийлар иштирок этдилар.

* * *

Тошкент шаҳар «Адолат» СДП Акмал Икромов туман Кенгаши ташаббуси билан «Оқтепа» маҳалласида «Хотира ва қадрлаш куни»га бағишланган хайрия тадбири ўтказилди. Тадбирга маҳалла оқсоқоллари, уруш ва меҳнат фахрийлари, маҳалла фуқаролар йиғини фаоллари, Хотин-қизлар қўмитаси вакиллари таклиф этилдилар.

Тадбирда сўзга чиққан «Адолат» СДП Сиёсий Кенгашининг биринчи котиби Дилором Тошмуҳамедова йиғилганларни ғалабанинг 60 йиллиги билан табриклади. Ҳалок бўлганлар хотирасини эъзозлашга чақирди.

Хайрия тадбирида фахрийларга совға-саломлар ва дори-дармон пакетлари улашилди. Шунингдек, дастурхон ёзилиб, ош тортилди.

Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитасида 2003-2004 йиллар ва 2005 йилнинг биринчи чораги мобайнида Қорақалпоғистон Республикасида "Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида" ги Қонуннинг ижросини ўрганиш юзасидан ўтказилган назорат -таҳлил якунлари бўйича йиғилиш ўтказилди.

ҚОНУН ИЖРОСИ МУҲОКАМАДА

Мажлисда депутатлар, Олий Мажлис Девони ходимлари, Мудофаа вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги вакиллари ҳамда оммавий ахборот воситалари ходимлари қатнашди.

Назорат таҳлил якунлари бўйича қўмита аъзоси Фурқат Хотамов маъруза қилди.

Йиғилишда эътироф этилганидек, асосий мақсад мамлакатимиз мудофаа қудратини янада юксалтириш, бу соҳада қўлга киритилаётган ютуқларни мустаҳкамлаш, хато ва камчиликларни бартараф қилишга ўз вақтида ёрдам беришдан иборатдир.

Йиғилишда "Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида"ги қонуннинг ижросида айрим камчиликлар борлиги қайд қилиниб, уларни бартараф қилиш учун тегишли ташкилот ва муассаса раҳбарларига тавсия берилди.

Ҳусан СУЛАЙМОНОВ

ҚОНУН ИЖОДКОРЛИГИ

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг навбатдаги йиғилиши муҳокамасига киритилган қонун лойиҳаларидан бири "Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодекси"га, аниқроғи, унинг 87 ҳамда 207-моддаларига ўзгартиришлар киритиш ҳақидаги масала бўлди.

ЛИБЕРАЛЛАШТИРИШ — ЖАЗО СИЁСАТИДА ТУБ БУРИЛИШ

Сизга маълумки, Жиноят кодексимиз шахсни, унинг ҳуқуқ ва эркинликларини, жамият ва давлат манфаатларини, мулкни, табиий муҳитни, инсоният хавфсизлигини жиноий тажовузлардан қўриқлаш, жиноятларни олдини олиш, фуқароларни Конституция ва қонунларга риоя қилиш руҳида тарбиялашдек муҳим вазифаларни ўз олдига мақсад қилиб қўйган. Шу сабабли мамлакатимиз Президенти ҳамда парламентимиз доимо жиноят қонунчилигимизни такомиллаштиришга эътиборини қаратиб келган.

Президентимиз ташаббуси билан жиноий жазоларнинг либераллаштирилишига қаратилган қонунни қабул қилиниши ижтимоий адолатнинг қарор топиши йўлидаги эзгу амаллардан бири бўлганини бугунги кунда ҳаётнинг ўзи кўрсатиб турибди. Бу воқеа жазо сиёсатимизда туб бурилиш ясади. Қонунларни амалиётга тадбиқ этиш жараёни ундаги камчиликларни кўрсатиб беради, керак бўлса унинг меъёрларини янада такомиллаштириш, эркинлаштириш зарурати мавжудлигини ҳам қонун ижодкорлари олдига вазифа қилиб қўяди.

ВОЯГА ЕТМАГАНЛАРГА ЯНА БИР ЭЪТИБОР

Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 87-моддасига киритилаётган ўзгартириш вояга етмаганларга дахлдор бўлиб, қонун нормаларини мувофиқлаштириш билан боғлиқ.

Бизнинг жиноят қонунларимизга кўра жазо маҳкумни аҳлоқан тузатиш, унинг жиноий фаолиятини давом эттиришга тўсқинлик қилишга ҳамда янги жиноят содир этилишининг олдини олиш мақсадида қўлланилади. Шундан келиб чиқиб кодексимиз вояга етмаган шахсларнинг жавобгарлигини белгилашга алоҳида ёндашган. Суд вояга етмаганларга жазо тайинлашда жазо тайинлашнинг умумий асосларига амал қилиши, вояга етмаганнинг ривожланганлик даражаси, турмуш шароити ва тарбиясини, соғлиғини, содир этган жиноятининг сабабларини, катта ёшдагиларнинг ва бошқа ҳолатларнинг унинг шахсига таъсирини ҳисобга олиши лозим. Бунинг учун эса Жиноят кодексимизнинг нормалари бир-бирини инкор этмаслиги ва бир-бирига мувофиқ тарзда бўлиши лозим. Шундан келиб чиқиб, қўмитамиз аъзоси бўлган депутатлар Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 87-моддасининг 2-қисмини мазкур кодекснинг 15-моддаси талабларига мослаштириш лозим, деган хулосага келдилар. Хўш, икки моддани мувофиқлаштириш халққа қандай енгиллик беради, деган савол туғилиши, табиий.

Кодексдаги 87-моддасининг 1-қисмида ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятни биринчи марта содир этган вояга етмаган шахс, агар содир этган қилмишининг хусусиятлари, айбдорнинг шахси ва ишининг бошқа ҳолатларини эътиборга олиб, уни жазо қўлламасдан туриб ҳам тузатиш мумкин деган хулосага келинса, жавобгарликдан озод қилиниб, иш вояга етмаганлар ишлари билан шуғулланувчи комиссияда кўрилишига топширилиши мумкинлиги назарда тутилган.

Шу модданинг иккинчи қисмида эса уч йилдан кўп бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинлаш назарда тутилган унча оғир бўлмаган жиноятни биринчи марта содир этган ёки ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятни такроран содир этган вояга етмаган шахсни, мазкур модданинг биринчи қисмида назарда тутилган асослар мавжуд бўлса, суд жазодан озод қилиш ва унга нисбатан мажбурлов чораларини (жабрланувчидан узр сўраш, зарарни ўз маблағи ҳисобидан ёки меҳнати билан тўлаш ёки бартараф қилиш, махсус ўқув-тарбия муассасасига жойлаштириш) қўллаш тўғрисидаги масалани кўриб чиқиши шарт.

Жиноят кодексининг жиноятларни таснифлашга бағишланган 15-моддасининг 3-қисмида оғир бўлган жиноятлар туркумига қасддан содир этилиб, қонунда уч йилдан ортиқ лекин беш йилдан кўп бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилиш тарзидаги жазо назарда тутилган жиноятлар, эҳтиётсизлик оқибатида содир этилиб, қонунда беш йилдан ортиқ муддатга озодликдан маҳрум қилиш тарзидаги жазо назарда тутилган жиноятлар қўлланилиши кўрсатилган.

Бундан кўриниб турибдики, 87- ва 15-моддаларда унга оғир бўлмаган жиноятлар туркуми ҳар хил ифодаланган. Бу ҳолат судьяларга амалиётда унча оғир бўлмаган жиноятни содир этган вояга етмаганларга нисбатан 87-модданинг 2-қисмини қўллашда бир мунча қийинчилик туғдирарди. Шу сабабли 87-модданинг иккинчи қисмини 15-моддага мувофиқлаштириш, яъни 87-модданинг иккинчи қисмидаги "уч" деган сўзни "беш" деган сўз билан алмаштириш таклиф этилди. Ана шу ўзгариш вояга етмаган болани жазодан озод қилиш доирасини кенгайтирди.

Депутат минбари

ГИЁҲВАНДЛИКНИ ОЛДИНИ ОЛИШ ҚОНУНЛАРИМИЗДА

Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 207-моддасига киритилаётган ўзгартириш айрим тоифадаги мансабдор шахсларни масъулиятини оширишга қаратилгандир. Ушбу янгилик парламент муҳокамасига Республика ҳукумати томонидан киритилган.

Маълумки дунё цивилизациясига хавф солиб турган унсурлар ичида энг хавфлиларидан бири, бу гиёҳванд моддаларнинг ноқонуний айланаётганидир.

Шу сабабли мамлакатимизда гиёҳвандликка қарши кураш борасида барча ташкилий ҳуқуқий, ижтимоий чора-тадбирлар кўрилмоқда. Албатта, бу чоралар ўз ижобий самарасини бермоқда. Шунга қарамай мамлакатимиз ҳудудий жойлашишини, бунга бир қатор сабаб ва шароитларни ҳисобга олиб, республикамизда гиёҳвандликка қарши курашиш ва унинг олдини олиш тизими самарадорлигини янада оширишни кўзда тутувчи қатор чораларни доимо белгилаб боришимиз зарур.

Таҳлиллар шуни кўрсатадики, қонунга хилоф равишда гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддаларни мамлакатимиз ҳудудига олиб ўтилиши божхона ва чегара ҳудудларига масъул мансабдор шахс томонидан ўз вазифасини бажармаслик ёки лозим даражада бажармаслик, бепарволикка йўл қўйилиши ҳоллари ҳам учрамоқда.

Шу сабабли давлат чегараларини ҳимоя қилиш ва қўриқлаш тизимларини янада такомиллаштириш, бу билан эса гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддаларнинг қонунга хилоф равишда мамлакатимиз ҳудудига кириб келишини олдини олиш, бу ишда, айниқса, чегара ва божхона постларига масъул бўлган мансабдор шахсларнинг масъулиятини янада кучайтириш вазифаси келиб чиқади.

Шу мақсадда Жиноят кодексининг 207-моддаси учинчи қисмини қўшимча банд билан тўлдириш таклиф этилди.

Унга кўра мансабига совуққонлик билан қараш, яъни, мансабдор шахснинг ўз вазифаларига лоқайдлик ёки виждонсизларча муносабатда бўлиши оқибатида уларни бажармаслиги ёки лозим даражада бажармаслиги гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддаларнинг кўп миқдорда Ўзбекистон Республикаси давлат ва божхона чегаралари орқали қонунга хилоф равишда олиб ўтилишига сабаб бўлса, улар муайян ҳуқуқдан маҳрум қилиниб, беш йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланиши кўзда тутилмоқда. Бу нормани жиноятчиликнинг олдини олишда давлат ва божхона чегараларига масъул бўлган мансабдор шахсларнинг масъулиятини янада оширади, аҳолимизнинг хавфсизлигини таъминлашга хизмат қилади.

Юқоридаги қонун лойиҳаси Қонунчилик палатаси йиғилишида атрофлича муҳокама қилинди. Депутатларимиз уни қабул қилиш ҳақида овоз бердилар. Эндиликда Қонун Олий Мажлис Сенати муҳокамасидан ҳам ўтиши лозим.

Ойшахон ОХУНОВА,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси депутати, "Адолат" СДП Сиёсий Кенгаши аъзоси

8 май куни Тошкент шаҳрининг «Ассалому-алайкум» кафесида Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши билан Ўзбекистон Байналминалчи жангчи-фахрийлар бирлашмаси билан ҳамкорликда «Хотира ва қадрлаш куни» ва Иккинчи жаҳон урушида қозонилган ғалабанинг 60 йиллигига бағишланган ҳайрия тадбири ўтказди.

Партия ҳаёти

ХОТИРАСИ АЗИЗ, ҚАДРИ БЕҚИЁС

Тадбирда Иккинчи жаҳон ва Афғон уруши ветеранлари ва ногиронлари, афғон урушида ҳалок бўлган жангчиларнинг яқин қариндошлари, «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши аъзолари, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари, Ўзбекистон Байналминалчи жангчи-фахрийлар бирлашмаси ва Афғон уруши ногиронлари жамғармаси раҳбарлари, касаба уюшмаси федерацияси ва бошқа жамоат ташкилотлари вакиллари (жами 200 дан ортиқ киши) қатнашди.

Тадбирни Байналминал жангчи-фахрийлар бирлашмаси бошқаруви раиси Таълат Муродов табрик сўзи билан очиб йиғилганларни улуғ айём билан табриклади. Сўнгра Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши котиби Равшан Ҳайдаров партия номидан ветеран ва ногиронларни табриклаб, уларга сиҳат-саломатлик, меҳнат фаолиятларида муваффақиятлар тилади. Маросимда сўзга чиққан уруш ветерани генерал-майор Абдулла Артиқов ҳамдўстлик ветеранлар ташилоти томонидан таъсис этилган юбилей

медаллари билан илғор ветеранларни тақдирлади.

Тадбирда ветеранларга ва ҳалок бўлган жангчиларнинг қариндошларига эсталик совғалари, уруш ногиронларига совғалар билан бирга дори-дармон пакетлари улашилди.

Меҳмонларга ош тортилиб, санъат усталари томонидан концерт қўйиб берилди.

Суратларда: *хайрия тадбиридан лавҳалар.*
Абдувосид ҲАЙДАРОВ олган суратлар.

Бугуннинг гапи

ЕР ЭГАСИНИ ТОПСИН

Мустақилликнинг илк кунларидан бошлаб бошқа барча соҳаларда бўлгани каби, қишлоқ хўжалигида ҳам улкан ислоҳотлар амалга оширилмоқда. Жумладан, кейинги ўн йилликда мамлакатимизда деҳқон-фермерларнинг бутун бир армияси ташкил топди. Бугунги кунда мамлакатимиз далаларида етиштирилаётган ҳосилнинг каттагина қисми айнан деҳқон-фермерларнинг ҳиссасига тўғри келаётгани ҳам фикримизнинг далили бўла олади, деб ўйлайман.

Агар ўқувчиларимизнинг ёдларида бўлса, собиқ мустабид тузум даврида жамоа ва ширкат хўжаликларига тегишли бўлган ерларимиз эгасизлик дастидан шўрлаб, деҳқончиликка яроқсиз даражага келиб қолган эди. У пайтларда ер колхоз ёки совхозники бўлиб, деҳқон ернинг унумдорлиги учун жон куйдирмасди. Чунки жон куйдиргани билан бундан манфаатдор бўлмас эди. Бугун эса ер ўзининг ҳақиқий эгасини топмоқда. Шунинг учун ҳам ҳар бир фермер хўжалиги раҳбари ўзи узоқ муддатга ижарага олган ернинг эртасини ўйлаб, авайлаб-асраб, ернинг унумдорлигини ошириш учун қўлидан келган барча ишларни бажармоқда. Аслида жамоа ва ширкат хўжаликларини тугатиб, ерни фермерларга бўлиб беришдан кўзланган мақсад ҳам шу эди. Шу ўринда кўпчиликнинг кўнглида барча фермерлар ҳам ерга бирдек муносабатда бўлишаяптми ёки йўқми, деган савол туғилиши табиий.

Шеробод тумани—Сурхандарё вилоятининг энг қадимий ва айтиш мумкинки, энг навқирон масканларидан бири. Бу жойнинг деҳқонлари танти, ҳалол ва меҳнаткаш. Улар пешона терлари билан тошда гул ўстиришга ҳам қодирлар. Бугунги кунда туманда фаолият юритаётган бир қатор фермер хўжаликларининг эришаётган ютуқлари бунинг ёрқин далилидир. Лекин «шоли курмаксиз бўлмайди» деганларидек, уларнинг орасида ҳам айрим ишёқмас, халқ манфаатини ўз манфаатидан устун қўядиган деҳқонлар ҳам чиқиб қолаяптики, киши улар ҳақида гапирганда беихтиёр «ҳайф, сенга деҳқон деган табаррук ном», деб юборгиси келади.

Ўтган йили туманимиз прокуратураси томонидан Ўзбекистон Республикасининг «Фермер хўжаликлари тўғрисида»ги қонуни ижроси юзасидан текшириш ўтказилганда тумандаги «Ғайрат», «Жўрабек», «Жума бобо», «Сардор», «Меҳнатобод», «Жовлибобо», «Ойбаҳор момо», «М. Турсунов», «Т. Алиқулов», «Бўриев Жўра», «Мажид Махсум», «Н. Шаймардонов», «Зебо», «Б. Бўтаев», «Бобур», «Умид-2», «Лайло», «Анвар», «Жўрамамат», «Ойбек», «Бобоқул СИБ», «А. Қораев», «Карим», «Аминов Жовли», «Искандар» фермер хўжаликлари томонидан мазкур қонун талаблари мунтазам бажарилмасдан келинаётганлиги, 2004 йил пахта хом ашёси етказиб бериш юзасидан тузилган контрактация шартномаларида кўрсатилган мажбуриятлар бажарилмаганлиги, давлат томонидан пахта хом ашёси етказиб бериш учун тўланган аванс маблағлари қайтарилмаганлиги ҳолатлари аниқланди. Юқорида номлари тилга олинган жами 25 та фермер хўжаликларига нисбатан қонуний чора-тадбирлар белгилаш мақсадида тўпланган барча ҳужжатлар вилоят прокуратурасига тақдим этилди. Ўз навбатида вилоят прокуратураси барча тегишли ҳужжатларни ўрганиб чиқиб, вилоят хўжалик судига ушбу фермер хўжаликларини тугатиш тўғрисида даъво аризаси киритди. Ишни ҳар томонлама ва мукаммал кўриб чиққан вилоят хўжалик суди ўз зиммаларидаги мажбуриятни бажармаган, қонун доирасидан ташқарида ҳаракат қилган фермер хўжаликларини тугатиш тўғрисида ажрим чиқариб берди. Вилоят хўжалик судининг ижро варақалари ҳамда Ўзбекистон Республикасининг «Ер кодекси» ва «Фермер хўжаликлари тўғрисида»ги қонуни талабларига асосан юқорида номлари зикр этилган 25 та фермер хўжалиги билан Шеробод туман ҳокимлиги ўртасидаги ерни узоқ муддатга ижарага бериш тўғрисида тузган шартномаси бекор қилинди. Шунингдек, Шеробод туман ҳокимининг 2004 йил 2 декабрдаги 606-603-сонли қарорларига мувофиқ, ушбу фермер хўжаликлари тугатилиб, уларга бириктирилган жами 440,7 гектар ер ўзининг ҳақиқий эгаси, миришкор деҳқонларга берилди. Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 10 августдаги 380 сонли қарори талабларини қўпол равишда бузганлиги учун икки нафар фермер хўжалиги раҳбарига нисбатан жиноий иш қўзғатилиб, улар жиноий жавобгарликка тортилдилар.

Хўш, нима учун шундай бўлди? Нима учун 25 та фермер хўжалигининг 25 нафар раҳбари эл олдида мулзам бўлиб қолди? Нима учун бугун уларнинг бошлари эгик?

Туманимиз прокуратураси томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 10 августдаги «2004 йил ҳосили пахта хом ашёси йиғим-теримини ўтказишга доир ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида»ги 380-сонли қарори юзасидан В. Қодиров номли ширкат хўжалиги ҳудудида ташкил этилган «Умид-2» фермер хўжалигида текшириш ўтказилганда ушбу хўжалик ўзига бириктирилган 25 гектар ер майдонидан давлатга 78 тонна пахта хом ашёси етиштириб топшириш ҳақида «Шерободпахта ОТХЖ» билан контрактация шартномаси тузиб, шартнома шартларини бажармаганлиги аниқланди. Шартноманинг бажарилмаслигига эса айнан фермер хўжалиги раҳбари Отабек Эргашев томонидан йўл қўйилган қонунбузарликлар сабаб бўлган. Биринчидан, О. Эргашев мансаб ваколатини суиистемол қилиб, иш ҳақи учун ажратилган транш пулларидан 1.207.200 сўм маблағни ғайриқонуний равишда мақсадсиз олий ўқув юртлари ва бошқа фермер хўжаликлари ҳисоб рақамларига ўтказиб юборган. Иккинчидан, 25 гектар ер майдонига экилган пахта экини қаровсиз қолдирилган. Бу ўринда ҳам фермер хўжалиги раҳбари ўз ишига совуққонлик билан қараб, мансаб ваколатини суъистемол қилган.

Шунинг учун ҳам «Умид - 2» фермер хўжалиги раҳбари О. Эргашевга нисбатан туман прокуратураси томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 205-моддаси, 1-қисми билан жиноят иши қўзғатилиб, тергов жараёнида жамиятга етказилган зарар тўлиқ ундириб олинди ва фермерга нисбатан эълон қилинган айблов хулосаси жиноят ишлари бўйича Шеробод туман судида кўриб чиқилиб, унга тегишли жазо белгиланди. Худди шунингдек, бошқа бир қатор фермер хўжаликларининг раҳбарларига нисбатан ҳам қонуний жазо чоралари қўлланилди.

Ер ҳеч кимнинг шахсий мулки эмас. Фермер ўзига бириктирилган ер майдонидан фақатгина ўзи манфаатдор бўлмайди. У биринчи навбатда фермер хўжалиги учун ажратилган ерга шартномада белгиланган экин турини экиши, режани уддалаши шарт. Чунки ҳар бир қарич ер ҳисобли. Ундан кўтариладиган ҳосил, албатта, халқнинг дастурхонига келиши керак. Кимки, «ер олдим бўлди. Энди ўзим ҳон, кўланкам майдон», деб ўйласа хато қилади. Эл-юртнинг олдида юзи шувит бўлиб қолади. Шунинг учун ҳам бугун фермерликка бел боғлаган, ўз олдига ҳосилдорликни оширишни, ер ҳақиқий эгасига айланишини олдига катта мақсад қилиб қўйган ҳар бир юртдошимиз, албатта, қонун асосида иш олиб бориши ҳам фарз, ҳам қарздир. Ана шундагина уларнинг юзи ёруғ бўлиб, эл-юрт олдида уялиб қолмайдилар.

Ҳамроқул АЛИЕВ,
Шеробод тумани прокурори

Ислоҳот одимлари

ЭНГ БАЛАНД ИМОРАТ ҲАМ ПОЙДЕВОРГА СУЯНАДИ

лекин қурилишда сифат қайси омилларга таянади? Келажак авлод учун қураётганимиз масъулиятини ҳамиша ҳис эта олаяпмизми?

Ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, қурилишлар мамлакат тараққиётининг нишонаси. Таъбир жоиз бўлса давлатнинг куч-қудратини, салоҳиятини ва истиқболини намоён этувчи ўзига хос кўзгу. Шу боис соҳибқирон Амир Темур салтанатининг қудратига ишора сифатида ўша пайтларда биз қурдирган иморатларга назар солинг деб беҳуда айтмаган. Ёки қадим Рим империясининг маҳобатли арк, зиналари, сарой ва амфитеатрлари ҳам ўтмиш цивилизациясининг буюк кашфиётлари қаторида тан олингани бежиз эмас.

Булар — ўтмиш шаҳарсозлигининг рад этиб бўлмайдиган далиллари. Аммо бугунчи? Бугун биз ким учун ва қай тахлитда қураяпмиз? Қурилишларнинг моддий-техник базаси талабга жавоб бера оладими? Қурувчи, меъмор, лойиҳачи ва бинокорлик ашёлари етказиб берувчи мутахассислар яқин ҳамкорликда фаолият юритишаяптими?

Очиғи, кейинги пайтларда кўҳна Самарқанд ва унинг атрофидаги қишлоқлар улкан қурилишлар майдонига айланган. Фақат кейинги 4-5 йил мобайнида ўнлаб янги муҳташам коллеж ва лицейлар, шифохона, спорт мажмуалари, меҳмонхона, ёшлар саройи ва истироҳат боғлари бунёд этилгани ана шу изланишларнинг маҳсулидир.

— Қурилишлар кўламини тасаввур этиш учун шундай рақамни келтирмоқчиман, — дейди Самарқанд вилоят ҳокимлиги «Инжиниринг» компанияси бошлиғи Примқул Собиров. — Ўтган йили вилоятда фақат марказлаштирилган маблағлар ҳисобидан 22 миллиард сўмлик ижтимоий объектлар қурилиши амалга оширилган бўлса, бу йил 47 миллиард сўмлик буюртмани адо этиш лозим. Ёки қурилишлар ҳажми 25 миллиард сўмликка кўпайди. Агар «Инжиниринг» компанияси тасарруфидаги объектлар жами қурилишларнинг 60 фоизини ташкил этишини ҳисобга олсак, бинокорлик ишларининг умумий кўламини тасаввур этиш қийин эмас. Лекин ҳар қандай иморат аввало пойдеворга суянгани каби қурилишда ҳам сифат ва ижро муддатларини таъминловчи омиллар кўп. Уларни ўрганмай, ишга солмай туриб иморатсозликда яхши натижаларга эришиб бўлмайди.

Энг аввало, қурилишларнинг моддий-техник базаси талабга яраша бўлиши даркор. Лекин сир эмас, Самарқанд вилоят қурилиш индустриясининг асосини ташкил этувчи темир-бетон, ғишт, бетон қоришмалари ишлаб чиқарувчи йирик заводлар ўз қувватида ишлатилмай қолаяпти. Ёки таъмирталаб бўлиб қолган. Айримлари эса буюртмачи тополмай, ишни ташкил этолмай касодга учраш арафасида. Самарқанд шаҳрининг Фарҳод қўрғонидаги қатор-қатор қурилиш корхоналари мисолида шундай фикрни билдириш мумкин. Ғоят катта майдонларни эгаллаган ноёб қурилма-иншоотларга эга бўлган бу заводлар яқин вақтларгача уч сменада тўхтовсиз ишлатилгани, минглаб кубометр қурилиш ашёлари тайёрлангани кўпчиликка маълум. Энди эса...

— Ана шу каби корхоналарни тўла қувватда қайта ишлатиш чораларини кўраяпмиз, — дейди Примқул Собиров. — Заводлар ўзини тиклаб олиши учун фақат шу йилнинг ўзида уларга бир неча юз миллион сўмлик буюртмаларни тақсимладик. Энди улар ишлаб чиқаришдан фойда кўриб бирйўла таъмирлаш ишларини ҳам амалга ошириш имкониятига эга бўлдилар. Шу йўл билан Оқтошдаги «Зарафшон» ва Самарқанд ғишт заводлари ишини анча жонлантириб юбордик.

— Аммо муаммо фақат қурилиш ашёлари етишмаслигида эмас, — дейди Самарқанддаги «Бунёдкор» қурилиш компанияси раҳбари Узоқ Жабборов. — Иморатсозликда қўлланиладиган техника ва кичик механизмларнинг аксарияти бугун хизмат муддатини ўтаб бўлган. Бу техникаларнинг янгиларини лизинг асосида сотиб олиш имкониятини тезлик билан ҳал этиш лозим. Ахир қурилишда ўнлаб хилдаги механизмлар асқотишини ҳисобга олсак бу ускуна ва машиналарни фақат ўз маблағимиздан бирданига харид қилишимиз қийин. Ва, ниҳоят қурилишда тўлов интизомига ҳамда ўзаро шартнома мажбуриятларига сўзсиз риоя қилинмоғи керак.

«Бунёдкор» раҳбарининг таъкидлашича, айни шу масаладаги қонунбузарликлар қурилиш корхоналарини оғир молиявий аҳволга солиб қўймоқда. Жумладан, Самарқанд шаҳридаги кўплаб қурилиш объектларининг бош пудратчиси «Франс Осиё» қўшма корхонаси бажарилган иши учун биргина «Бунёдкор» компаниясидан 204 миллион сўм қарздор. Бу қарзни ундириш учун хўжалик судига киритилган даъво аризаси ҳозирча натижа бергани йўқ.

— Биз ҳам 20 миллион сўмлик дебиторлик қарзини икки-уч йилдан буён ундиролмай оворамиз, — дейди Самарқанд шаҳар Фарҳод қўрғонидаги тош саралаш заводи директори Нуриддин Ўринбоев. — Натижада корхонадаги транспортёр, тош майдалагич ускуналар учун эҳтиёт қисмларни сотиб олишга қийналаяпмиз.

— Бу муаммоларни маъмурий-бошқарув идораларининг назоратига олмай туриб ҳал этиш қийин, — дейди Самарқанддаги яна бир йирик қурилиш ва темир-бетон ашёлари заводи акциядорлик жамияти раҳбари Абдували Салимов. — Чунки қурилишда тасодифий, истаган пайтда шерикларга панд бериб кетадиган пудратчилар кўпайди. «Тасодифий» деган иборани бекорга таъкидлаётганим йўқ. Чунки бундайлар қурилиш технологиясидан ҳам, унинг жавобгарлигидан ҳам мутлақо бехабар кишилар.

Абдували Салимовнинг таъкидлашича, қурилишда тендер танлови йўлга қўйилгани ғоят мақбул иш. Аммо баъзан ана шу тендерда ҳақиқий мутахассислар четда қолиб қурилишни безнесга айлантирмоқчи бўлган фирмачилар ғолиб чиқишаётгани чатоқ. Очиғи улар билан ишлаш қийин. Ҳатто қурилиш ашёларига талабномаларни тўғрилаб ёзишни ҳам билишмайди. Эътибор беринг, қайси ускуна ёки темир-бетон қурилмаси иморатнинг қай бурчагида ишлатилишини билмаган «бизнесмен» қурилишнинг сарф-харажатларини ва сифатини қандай назорат қилсин!

Дарвоқе, Абдували Салимов ўз соҳасининг ҳақиқий билимдони. У бошқараётган корхона буюртмачиларнинг талабини тўла-тўкис қондириб барқарор ишлаётган юқори рентабелли корхонадир. Бу ерда тайёрланаётган қурилиш ашёлари нафақат Самарқанд балки Жиззах, Навоий, Қашқадарё сингари вилоятларнинг буюртмачиларига ҳам маъқул тушган. Бу ерда йилига 50 минг куб метргача бетон ва 15 мингта темир-бетон плиталари ишлаб чиқарилмоқда.

— Муҳими, биз тайёрлаётган маҳсулотнинг сифати кафолатланган, — дейди корхона раҳбари. — Чунки ўз технологиямиз ва ўз синов лабараториямиз бор. Ҳолбуки ҳеч қандай махсус синовларсиз, қўлда белкурак билан бетон қориб плита ясаётган, бизга ўзини рақобатчи деб таништирмоқчи бўлаётган кичик корхоналар ҳам борки, уларнинг ҳар битта иши хатарли. Шу боис қурилиш ашёларини танлашда сифат доимо биринчи ўринга қўйилиши керак.

Қурилиш индустриясининг текис ривожланиши бу борада алоқадор корхоналарнинг ўзаро ҳалол муносабатларига ҳам боғлиқ. Баъзан корхона ишлаб чиқариши учун сув ва ҳаводек зарур бўлган айланма маблағлар бировларнинг қўлида сабабсиз туриб қолиши кечириб бўлмас ҳолдир. Мисол учун Абдували Салимов бошлиқ Самарқанд қурилиш ашёлари заводининг 20 миллион сўмлик маблағи «Қизилқумцемент» акциядорлик жамияти ҳисоб рақамида анча вақтдан буён ҳаракатсиз қолиб зарур миқдордаги цемент етказиб берилмаяпти.

— Юқоридаги каби муаммолар бизга аён, — дейди суҳбатни давом эттириб Самарқанд вилоят ҳокимлиги «Инжиниринг» компанияси раҳбари Примқул Собиров. — Шу боис тегишли банк, молия, солиқ идоралари ҳамда хўжалик судлари орқали бу камчиликларни ҳал этиш чораларини кўраяпмиз. Тендерда танлов адолатли бўлиши учун иштирокчининг нафақат моддий имконияти балки касбий тайёргарлигини чуқур синовдан ўтказамиз.

Дарвоқе, бугун Самарқанд вилоятида 11 та янги коллеж, 6 та мактаб, 14 та спорт мажмуаси, 12 та даволаш маркази барпо этилаяпти. Ўнлаб мактаб ва коллежлар эса қайта реконструкция қилинаяпти ёки капитал таъмирланаяпти. Бу фақат давлат тасарруфидаги объектлар. Ички имкониятлар ва ҳомийлар ёрдамида амалга оширилаётган қурилишлар ҳам анчагина.

Демак қурилишда сифат ва самарадорликни таъминлаш бош масала. Ҳозир бу иш билан вилоят архитектура ва қурилиш бошқармаси, «Инжиниринг» компанияси ҳамда бинокорлик ишларини назорат қилувчи идоралар жиддий шуғулланмоқда. Шарқ меъморчилиги ва замонавий шаҳарсозлик анъаналарини ўзида мужассам этган энг яхши лойиҳалар танлови ўтказилмоқда. Шу боис Самарқанд вилоятининг энг олис, чекка қишлоқларида ҳам дид билан қурилган, худди оққуш мисоли парвозга шайланган ҳашаматли, бетакрор биноларни кўриб ажабланманг. Чунки қишлоқ ҳаётига гўзаллик олиб кираётган худди шу манзара қишлоқдошларни биз обод уйларда ҳеч кимдан кам бўлмай яшашга ҳақлимиз деб фикрлашга ундамоқда.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
«Адолат» мухбири

Суратда: ***Самарқанд қурилиш ашёлари заводи директори Абдували Салимов ҳамкасби билан***

Журналист суриштируви

УЙ КИМНИКИ?!

Тасаввур қилинг, кўча бўйидаги уч хонали уйингизни эл-юрт манфаати учун вақтинча дорихонага фойдаланиш учун бердингиз. Ўн йиллар давомида ҳамманинг кўз ўнгида дорихона элга хизмат қилди-ю, бирданига қиш чилласида қуёш чарақлаб чиққандай унинг эгаси пайдо бўлиб қолди. Энсангиз қотиб, ақлингиз шошиб, юрар йўлингизни тополмай қолсангиз ажаб эмас. Бунинг устига эгаликка даъвогар етти ухлаб, тушингизда кўрмаган, ҳеч қаерда изи чиқмаган қалбаки ҳужжатлар тақдим этса...

Балиқчи туманидаги Чинобод қурилиш касб-ҳунар коллежида ҳам шундай бўлди. Ўтган асрнинг 80-йилларида қурилган ҳунар-техника билим юртига қарашли Навоий кўчасидаги йигирма хонадонли турар-жой биносининг биринчи қаватидаги 16,17-хонадонлари ўша пайтдаги туман раҳбарларининг оғзаки топшириғига асосан аввал болалар учун сутли маҳсулотлар тайёрлайдиган ошхонага, кейин эса Чинобод қишлоқ шифохонасига қарашли дорихонага берилди. У пайтларда бундай оғзаки топшириқлар оддий ҳол ва бажарилиши мажбур эди. Бир неча ўн йиллар давомида бу жой дорихона сифатида фаолият кўрсатди, кўпгина дорилар шу ерда тайёрланди. Бундан аҳоли, беморлар, айниқса, кексалар мамнун бўлди. Чунки туман маркази узоқ, кейинчалик қўзиқориндек кўпайган хусусий дорихоналар-да фақат тайёр дорилар сотилар, дори тайёрлашга имкон ҳам, жиҳоз ҳам йўқ эди.

Ушбу дорихона бутун Чинобод қишлоғига хизмат қилиб келаётганлиги учун замонлар ўзгариб касб-ҳунар коллежига айланган ўқув юрти раҳбарлари ҳам шифохона ундан вақтинча фойдаланяпти-да деб юришаверган. Бу орада ушбу дорихона «саломатлик» жамоа корхонасига айланди. Ўша турар-жой биносидаги бир неча хонадонлар Президентимиз фармонига кўра хусусийлаштириб берилди.

2001 йилнинг сентябрь ойида коллеж маъмурияти ҳали ҳамон ўз тасарруфида (балансида) бўлган бу икки хонадонни ўз ихтиёрига қайтаришни сўраб Чинобод шифохонасининг ўша вақтдаги бош ҳакими Ўролбек Иброҳимовга мурожаат қилди.

Ўролбек Иброҳимов бу хонадонлар ҳамшира бўлиб ишлаган қизи Умида Сулаймоновага хусусийлаштириб берилганини айтганда ҳамма ҳайратдан ёқа ушлаб қолди. Ахир тўла дорихона сифатида мослаштириб жиҳозланган бу жойда Умида умуман яшамаган-ку?! Бунинг устига қонуний хусусийлаштирилган уйларнинг ҳужжатлари расмийлаштирилган. Аммо, Умида Сулаймонова (Иброҳимова) номига ҳеч қандай ҳужжат йўқ-ку?!

Ўролбек ака уларга Чинобод 8-ҳунар лицейи (ҳозирги коллеж) касаба уюшмаси қўмитасининг 1992 йил 14-январдаги 1-сонли қарори, ҳамда мазкур лицей директори Қаҳрамон Раҳмонқуловнинг 1992 йил 30 январдаги 6-сонли буйруғига асосан Балиқчи туман ҳокимининг 1998 йил 11 март куни 29-ф сонли фармойиши асосида ёзилган уй-жойга эгалик ҳуқуқини тасдиқловчи давлат далолатномасини тақдим этди. Лекин бу далолатнома аслида фойдаланилмаётган Навоий кўчаси, 1-уйнинг 15-хонадони учун чиқарилган. Дорихона эса юқорида таъкидланганидек мазкур бинонинг 16-17 хонадонларида жойлашган. «Ишбилармонлик»ни қарангки, Ўролбек ака дорихона билан ижара шартномаси тузиб аввалига 10 минг сўмдан кейинроқ 35 минг сўмга ижара ҳақи ҳам олиб келган.

Ваҳоланки, Умида 15-хонадонда ҳам бирор кун яшамаган, 16-17-хонадон дорихона бўлган, у турмушга чиқиб Олтинкўл туманининг Сафаробод қишлоғида яшаган.

Коллеж маъмурияти бу жойни ўз тасаруфига олишга шифохона бош ҳакими Ўролбек Иброҳимов қаршилик кўрсатгач, туман прокуратурасига мурожаат қилди. Прокуратуранинг суриштируви давомида дастлабки ҳужжатлар — касаба уюшмасининг қарори ва лицей директори буйруғининг асл нусхаси на коллеж, на туман архивидан чиқмади. Коллеж касаба уюшмаси аъзоларидан Умида Сулаймоновага «ўзи ҳеч қачон яшамаган уйини» хусусийлаштириб бериш масаласи кўрилганини ҳеч ким билмайди. Боз устига унга касаба уюшмаси қўмитаси муҳри эмас, балки лицей муҳри босилганлиги ошкор бўлиб қолди. Қолаверса, вилоят ички ишлар бошқармасининг криминалистика бўлими томонидан ўтказилган экспертиза хулосасига кўра директор буйруғидаги имзо марҳум Қаҳрамон Раҳмонқулов томонидан эмас, балки бошқа шахс томонидан қўйилганлиги айтилган.

Қизиқки, бу уй ўқитувчиларга 90-йилларда хусусийлаштириб берилган. Умида Сулаймоновага эса хусусийлаштириш ҳақида 1998 йил қалбаки қарор ва буйруқ қабул қилинганидан олти йил кейин туман ҳокимининг фармойиши асосида давлат далолатномаси (ордер) ёзиляпти. Лекин Балиқчи туман техник инвентарлаш кадастр бюросида ўша Навоий кўчаси, 1-уйдан Умидага берилган 15-хонадон ҳақида ҳеч қандай ҳужжат мавжуд эмас.

Ана шундай асослар ва яна қонунларнинг бошқа талабларига кўра Балиқчи туман прокурори касб-ҳунар коллежи манфаатини кўзлаб судга даъво ариза киритди. Даъвони кўриб чиққан фуқаролик ишлари бўйича Избоскан туманлараро судининг раиси Латифжон Комилов уни қаноатлантириб, Балиқчи туман ҳокимининг фуқаро Умида Сулаймоновага яшаб турган уй-жойни хусусийлаштириб бериш тўғрисидаги қарорини бекор қилди. Шунингдек, бинодан фойдаланиб келаётган «Саломатлик» жамоа корхонасини ҳам кўчириб, уни касб-ҳунар коллежи ихтиёрига олиб бериш ҳақида қарор қабул қилди.

Афсуски, мулк эгаси коллеж жамоасининг қувончи узоққа чўзилмади, бу бино-жойдан жамоа манфаати йўлида фойдаланиш ниятлари чиппакка чиқди. Избоскан туманлараро суди 2002 йил 29 декабрь куни ҳал қилув қарори чиқарган бўлса орадан бир йилдан ортиқроқ вақт ўтиб фуқаролик ишлари бўйича Андижон вилояти суди кассация судлов ҳайъатининг 2004 йил 27 февраль кунги ажрими билан ушбу қарор бекор қилинди.

Ундан сўнг фуқаролик ишлари бўйича Избоскан туманлараро судининг судьяси Бахтиёр Ибрагимов ишни кўриб чиқиб, сиртдан ҳал қилув қарори чиқарди. Унга кўра даъвогар Умида Ибрагимова (Сулаймонова)нинг касб-ҳунар коллежига нисбатан турар-жойдан мажбурий тартибда кўчириш ҳақидаги даъвоси қаноатлантирилиб, «Саломатлик» жамоа дорихонасини ҳам барча жиҳозлари билан мажбурий кўчириладиган бўлди.

— Мен 1988 йилдан то 1994 йилгача лицейда касаба уюшмаси раиси бўлиб ишлаганман дейди Абдумутал Абдулҳамидов. — 90-йилларда юртбошимиз ғамхўрлиги билан ўқитувчиларга уйларни бепул хусусий қилиб берганмиз.

Лекин, лицей уйларида Умида Ибрагимова яшамаганлиги учун унга ҳеч қандай уй берилмаган, бу ҳақда касаба уюшмаси қарори ҳам чиқарилмаган. 1992 йил 14 январдаги йиғилиш бўлмаган. Йиғилиш қарори остидаги фамилия меники, лекин имзо меники эмас, сохталаштирилган, муҳр ҳам касаба уюшма қўмитасиники эмас, балки лицей муҳри босилган. Мен Ибрагимова (Сулаймонова) Умида номига чиқарилган ҳужжатларни сохталигини ва қонуний эмаслигини тасдиқлайман.

Афсуски, бундай важлар судларнинг кейинги босқичларида эътиборга олинмаган. Биринчи босқич судда ҳужжатлар чуқур таҳлил қилиниб, атрофлича ўрганилган, масалага адолатли ёндашиб, уйни хусусийлаштиришдаги сохтакорликлар очиб ташланиб, даъво қаноатлантирилган бўлсада, кейинги босқичларда масалага юзаки қаралганидан адолатга дарз етганга ўхшайди. Бўлмаса бир туман судида бир-бирига қарама-қарши икки хил қарор қабул қилинадими?! Ҳар бир суд ўзининг фикрини айтавергандан кейин, биз ҳам фикримизни айтдик-да. Фақат бир нарса, биз журналистлар тили билан айтганда фактлар ўжар бўлади, улар суд босқичларида қанча узоқ кезиб, эзиб муҳокама қилинсада қимматини йўқотмайди. Чинободда қурилиш касб-ҳунар коллежи жамоаси ҳар қанча овора-ю сарсон бўлсалар ҳам ўз мулкини қайтариб олишларидан умидларини узганлари йўқ.

Илҳомжон ЭГАМНАЗАРОВ,
журналист

ЎЗБЕК ЁШЛАРИГА ЭЪТИБОР

Ўзбекистон иқтисодиётига Жанубий Корея томонидан киритилган инвеститция бугунги кунда бир миллиард АҚШ долларидан ортиқроқни ташкил этади. Мамлакатимизда яратилган қулай инвеститцион муҳит кореялик ишбилармонлар иштирокидаги қатор қўшма корхона ва компанияларнинг муваффақият билан фаолият кўрсатишига шароит яратмоқда.

Электроника алоқа ва аҳборот технология соҳасида иш олиб борувчи "LG-Электроникс" жаҳондаги етакчи компаниялардан бири ҳисобланади. Йиллик даромади сал кам 30 миллиард АҚШ долларига тенг бўлган мазкур компания рақамли дисплейр ва мерия қурилмалар, маиший техникалар, телекомуникация асбоб ускуналари ва мобиль техникаларини яратиш устида ишлаб келмоқда. Саккиз йилдирки, Ўзбекистонда мазкур компаниянинг ваколатхонаси фаолият кўрсатиб келмоқда. Улар юртимизда "LG-Электроникс" компанияси махсулотлари савдосини йўлга қўйиш билан бирга ушбу техникаларга сифатли хизмат кўрсатиш марказини ҳам ташкил этишган. Ваколатхона Ўзбекистонда ўтказилаётган қатор кўргазмаларда ҳам муваффақиятли иштирок этиб, бозор ва эҳтиёжни чуқур ўрганган ҳолда компания маҳсулотларини кенг тарзда ишлаб чиқариш бўйича ўз тавсияларини бериб келмоқда. Улар шунингдек, илмга чанқоқ ўзбек ёшларини қўллаб-қувватлашга ҳам катта аҳмият қаратишяпти. Шу мақсадда ҳар йили "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати билан биргаликда олий ва ўрта махсус таълим тизимида таълим олаётган талабалар ўртасида "LG-Гранти" ва "Йилнинг энг яхши ғоя муаллифи" лойиҳаси асосида танловлар ўтказиб келишмоқда.

УЛУҒ АЛЛОМАЛАР АДОЛАТЛИ ВА ФОЗИЛ ЖАМИЯТ ТЎҒРИСИДА

Абу Райҳон Беруний, Абу Али ибн Сино ва Низомулмулк адолатли жамият ҳақида

(Давоми. Бошланиши ўтган сонда).

Низомулмулк «Сиёсатнома» асарида давлатнинг келиб чиқиши, давлат қуришдан кўзда тутилган мақсадлар масаласига кенг тўхталади. Аввало, у давлатнинг келиб чиқишини илоҳий томонларини очиб бериш билан бир қаторда унинг асосий вазифаларидан бири адолатли жамиятни ташкил этиш эканлигини турли мулоҳазалар билан исботлашга уринади: «Аллоҳ одамлардан бир кишига худудгина кўрсатиб, давлат ва иқбол беради. Уни ҳақдан билим ва ақл топиб, шу билим билан қўл остидагиларни ҳар бирини ўзига тенг билади, ҳар бирининг мартабасига мос қадр қилиб, мансаб беради. Хизматкорларини халқ ўртасидан ажратиб олади. Ҳар бирига бир мартаба беради, дин ва дунё зарурати муҳимоти билан уларни таъминлайди, раиятни муҳофазат қилади, токи унинг адли соясида халойиқ роҳат ила яшаб кун кўрсин. Агарда хизматкор ва ё маъмурлардан бирортаси нолойиқ иш тутсаю, яхшиликдан тушуниб олса, ишга қайта кўйиш керак, агарда ўз қилмишидан уйғонмаса, уни ишдан четлатиб, ўрнига лойиқ кишини қўйиш лозим. Раиятдан бирортаси неъмат ҳақини билмаса, номардлик кўрсатса, ҳаддидан ошиб кетса, гуноҳига яраша жазо бериб, азб этиб, гуноҳкорга жазо берилади ва кечириш».

Низомулмулк адолатли жамият барпо этиш масаласида ўз даврида бир неча асрлар илгарилаб кетган эди. У инсонлар фаровон бўлиб яшаши ва ўз манфаатларини қондиришлари учун жамият қуришга эҳтиёж сезишларини чуқур ва теран англаган эди. Мутафаккир «Сиёсатнома» асарининг иккинчи фаслида подшоҳни раиятлари билан яқин алоқада бўлишга ундайди: «Шу даврда подшоҳ ҳафтада икки кун мазлумлар арзини тинглаши, адолат билан ҳукм қилиши керак». Бу масалаларни очиқ-ойдин айтиш ўша даврда хавфли эди. Низомулмулк дадиллик билан ҳукмдорнинг вазифаларини кўрсатиб беради: «Эзид таоло ҳокимни халқ устидан қўйиб, уларнинг ҳолидан огоҳ бўлишни буюрган». Унинг фикрича, подшоҳ ҳар бир ишни адолат билан бошқариши, халқнинг ҳақ-ҳуқуқини ҳимоя қилиши лозим.

Унинг «Сиёсатнома» асарининг ҳар бир фаслида давлатни бошқаришда адолатга таяниш, раият манфаатини кўзлаш, амалдорларни назорат қилиш масалалари ўз ифодасини топган. Мутафаккир фикрича, ҳукмдор раият аҳволидан доимо хабардор бўлиб туриши, зулм ва ноҳақликка йўл қўймаслиги керак. Низомулмулк ҳукмдорнинг адолатли бўлиши, жамиятда тинчлик ва осойишталикни таъминлашини давлат барқарорлигининг асосий шарти деб билади.

Низомулмулк жамиятда адолат ўрнатишда қонун ва шариат қоидаларига амал қилишни зарур деб ҳисоблайди. Шу билан бирга, у ҳукмдор атрофидаги амалдорлар, вазирлар ва маъмурларнинг ҳалол ва адолатли бўлишини талаб қилади. Мутафаккир ўз асарида бундай фикрни илгари суради: «Подшоҳ ҳафтада икки кун мазлумлар арзини эшитиши, золимлардан уларнинг ҳаққини олиб бериши, адолат юргизиши керак. Ушбу ишларни воситачиларсиз, ўзи бажариши лозим». Унинг ёзишича: «Подшоҳ эшиги олдида ҳамиша бир киши турсин, мазлумларнинг арзини тинглаб, подшоҳга етказсин».

Мутафаккирнинг «Сиёсатнома» асаридаги фикрлар ҳукмдорларга раият аҳволидан хабардор бўлиш, адолатсизлик ва зулмга йўл қўймаслик, халқнинг тинч-осойишта яшашини таъминлаш каби масалаларга бағишланган. Низомулмулкнинг фикрича, агар ҳукмдор адолатли бўлса, мамлакат обод, халқ фаровон бўлади. Унинг таъкидлашича, «Подшоҳ олдига келган мазлумларни ҳимоя қилиш, уларнинг арзини тинглаш учун махсус кунлар ажратилиши керак. Агар бу ишлар қилинмаса, мазлумлар подшоҳ даргоҳига етиб бора олмайди, чунки подшоҳ саройида ёмон ниятли кишилар пайдо бўлади. Ғаразли кишилар ва ситамгарлар шундан фойдаланиб, зулм чекаётганларни подшоҳ олдига қўймайдилар». Низомулмулк бу билан ҳукмдорга халқнинг арз-додини етказмасдан, шу билан бирга ўз шахсий манфаатлари йўлида маҳаллий ҳокимият билан бирлашиб ва чатишиб кетган саройдаги порахўр ва таъмагир мансабдорларни фош қилади. Чунки, агар ҳукмдорга халқнинг арзи етиб келса, аввало бу амалдорларнинг қилмишлари фош бўлади, қолаверса, бу билан уларга келиб тушган тегин даромаднинг йўли тўсилади.

Низомулмулк жамият барқарорлиги учун адолатли сиёсий бошқарув зарурлигини, бунинг учун подшоҳларнинг маслаҳат ва кенгашлар асосида сиёсат олиб бориши масаласига муҳим аҳамият берди: «Барча ишларни маслаҳат билан амалга ошириш кишининг мустаҳкам иродалигини, оқиллигини ва дунёқарашидан далолат беради. Ҳар бир киши ҳам маълум бир нарса ҳақида кўпроқ ё камроқ билади. Бир киши ҳамма нарсани билмаслиги, аммо тажрибада уни қўлламаган, бошқа кишининг эса тажрибада синаганини ва билимида ўтган бўлади. Масалан, бир киши бирор дард ёки дардни асосини китобда ўқиганлиги, фақат дори-дармонлар номини билади, холос. Бошқа бир киши эса ўша дориларни билиб, уларни табобатда қўллайди. Бу кишининг билими билан шифокорнинг билими бир хил бўлмайди».

Шундай қилиб, Низомулмулк жамиятни адолатли бошқаришда маслаҳат ва кенгашнинг аҳамиятини алоҳида таъкидлайди. Унинг фикрича, подшоҳ доно, тажрибали ва билимли кишилар билан маслаҳатлашиб иш юритиши керак. Бундай ҳукмдор ҳеч қачон хатога йўл қўймайди, давлат ишлари эса тўғри ва адолатли бошқарилади.

Низомулмулкнинг фикрича, «биров ишни бошқаришга лойиқ эмас экан, унга амал бермаслик керак». Мутафаккир мансабларга лойиқ кишиларни танлаш, амалдорларни назорат қилиш, уларнинг фаолиятини текшириб туриш зарурлигини таъкидлайди. Унинг ёзишича, подшоҳ амалдорлардан ҳисоб сўраб туриши, уларнинг раиятга қандай муносабатда бўлаётганини билиши лозим. Чунки амалдорлар орасида ҳам халққа зулм қилувчи кишилар бўлиши мумкин.

Шу билан бирга, Низомулмулк ўша даврда амалдорлар жамият ҳаётида ўз мавқеидан фойдаланиб, шахсий бойлик орттиришга интилишларини танқид қилди. Унинг фикрича, давлатнинг фаровонлиги ҳукмдорнинг адолати ва амалдорларнинг ҳалоллигига боғлиқ.

Аларнинг бу ҳикоялари ва фикрлари Низомулмулк ижодидаги адолатли жамият ҳақидаги қарашларнинг моҳиятини ташкил этади. Бу ғоялар кейинчалик ҳам ўз аҳамиятини йўқотмаган. Низомулмулкнинг адолатли жамият ҳақидаги қоидалар, ўгитлар ва панд-насиҳатлар деярли то XX асргача ўтган машҳур алломалар томонидан изчиллик билан давом эттирилди. Машҳур олимлар томонидан Низомулмулкнинг «Сиёсатнома» асарини турли тилларга таржима қилинганлиги, шунингдек, ундан унумли фойдаланганликлари фикримизнинг далилидир.

Муқимжон ҚИРҒИЗБОЕВ

Атрофимизда шундай одамлар борки, элга хизмат қилиб дуосини олсам деб яшайди. Бундайлар бировни ҳожатини чиқарган куни ўзини беҳад бахтиёр ҳис этади. Ана шундай ажойиб кишилардан бири Каттақўрғон шаҳар нотариал идорасининг нотариуси Азиза Дўстовадир.

ЭЛ ДУОСИ ОЛТИНДАН ҚИММАТ

Азиза ўз касбини жон дилдан севади. У ҳар гал идорасига кириб келганда, унга хизмат билан келган одамларга самимий боқади, улар билан ширин муомалада бўлади. Нотариал соҳасига тегишли ҳужжатларни дарҳол тайёрлаб беришга интилади. Шу боис ҳам Азиза ҳузуридан чиқаётган кекса-ю ёш иши ўнгидан келганидан қувонади.

... 1982 йил ўрта мактабни олтин медал билан битирган Азизанинг омади яна кулиб боқди. У ўша йили Тошкент Давлат Дорилфунунининг ҳуқуқшунослик куллиёти талабаси бўлди. Билимга меҳри бекиёс Азиза Олий ўқув юртининг аълочи талабаларидан бири бўлди. У профессор ва фан ўқитувчиларидан ҳуқуқшунослик сирларини мукаммал ўрганди. 1985 йили оилавий шароитга асосан ўқишни Самарқанд Давлат университетининг ҳуқуқшунослик куллиётига кўчирди. Самарқанддаги бу олийгоҳда ҳам ўзининг билимдонлиги, жамоат ишларида фаоллиги ва ташкилотчилиги билан устоз ва талабалар ўртасида обрў-эътиборга сазовор бўлди. 1987 йили ўқишни муваффақиятли тугатиб, меҳнат фаолиятини Каттақўрғон шаҳар билим юртида ҳуқуқшунослик ўқитувчилигидан бошлади. Азиза билим юрти талабаларига ҳуқуқшунослик сирларини қалбларига жо этди. 1989 йили Азизани Каттақўрғон шаҳар суд раиси Ирисқул Умрзоқов йўқлади. — Сизнинг йўқлашимиздан мақсад, — деди суд раиси, — идорамизга котибаликка таклиф этмоқчимиз.

Аслида Азизанинг орзуси ҳам суд жараёнида хизмат қилиш эди. Шу боис ҳам сира иккиланмай шаҳар судига ишга келди. Дастлабки иш фаолиятида у бироз қийинчиликларга тўқнашди. Суд мажлиси котиблиги сиртдан осондек туюлса-да, ўзига хос масъулиятлари ҳам бор эди. Негаки, суд мажлиси даврида судланувчи ва гувоҳларнинг сўзларини қолдирмай кўчириб бориш, суддан сўнг ана шу баённомаларни ҳужжатлаштириш, буларнинг бари котибанинг зиммасида эди. Азиза ҳар қандай баённомаларни тўғри таҳлил этиб бораётганлиги учун ҳам суд раиси томонидан раҳматномалар олди. У ана шу даврда суд раиси Ирисқул Умрзоқовдан суд процесси жараёнларининг мураккаб томонларини пухта ўрганиб борди.

Азиза Дўстованинг ўз вазифасига нисбатан масъулиятни чуқур ҳис этиб бораётганидан вилоят адлия бошқармаси уни Каттақўрғон шаҳар нотариал идораси нотариуси этиб тайинлади. Азиза фақат идорада нотариал ҳужжатларни тахлаш ва уни тасдиқлаш билан кифояланиб қолмай ишдан ташқари корхона ва ташкилот, маҳалла, коллеж ва мактабларда бўлиб аҳоли ўртасида нотариал соҳасига доир суҳбатлар ўтказиб келмоқда. Айниқса, коллеж талабалари ва мактаб ўқувчилари билан «Сиз қонунни биласизми?» мавзусида давра суҳбатлари ташкил этиб келаётгани таҳсинга сазовор.

Асқар ЖАЛИЛОВ,
«Адолат» мухбири

СУИҚАСДМИ ЁКИ ШОВ-ШУВ?

АҚШ президенти Жорж Бушнинг куни кеча Европа бўйлаб қилган ташрифи ниҳоясига етди. Ташрифнинг сўнгги кунида рўй берган ҳодиса бироз ташвишли кўриниш олиб, ҳалигача мавҳумлиги билан омма эътиборида қолмоқда. Тбилисидаги чиқиши чоғида гўёки Бушга нисбатан суиқасд уюштирилган.

Сешанба куни Америка махфий хизмати вакили Джонатан Черрининг берган маълумотича, Грузия ҳукумати Бушнинг Тбилисидаги марказий майдондаги чиқиши чоғида унга қарата қўл гранатасига ўхшаш жисм улоқтирилганлиги ҳақида хабардор қилишган. Граната Америка ва Грузия президентлари турган трибунадан чамаси 50 метрлар нарироққа келиб тушган. Президентнинг хавфсизлигига масъул бўлган АҚШ махфий хизмати вакиллари гўёки Бушга нисбатан суиқасд дея баҳоланаётган ушбу хабарнинг рост ёки ёлғон эканлиги борасида қидирув ишларини бошлаб юборишган.

NBC телекомпаниясининг маълумотича, гранатани Грузия хавфсизлик хизмати вакили ушлаб олган ва уни олиб чиқиб ташлаган. Джонатан Черри Грузия ҳукумати воқеа ҳақида Америка томонини президент Буш Тбилисини тарк этгандан сўнггина хабардор қилишганини таъкидлаган. АҚШ махфий хизмати вакили Джеймс Маскиннинг CNN телекомпанияси орқали берган интервьюсида улар ҳали ўша жисмни ўз кўзлари билан кўришмаганлигини айтган. У яна ўз нутқида «ҳар эҳтимолга қарши биз бу каби воқеани синчковлик билан ўрганамиз ва унга нисбатан жиддий муносабатда бўламиз» - дея ахборот берган.

«Бу тўла уйдирма, ҳеч қандай бу воқеа содир бўлган эмас» — дея кескин рад этади Грузия ИИВ вакили Гурам Донадзе АП ахборот агентлигига.

«Вашингтон Пост»нинг ёзишича, кейинроқ Грузия миллий хавфсизлиги котиби Гела Бежуашвили ҳақиқатдан ҳам Президентлар турган трибунадан нарироқда граната топилгани ҳақида айтган. «Жорж Бушнинг чиқиши чоғида трибунадан 50 метрлар чамаси узоқликда собиқ совет иттифоқи даврида ишлаб чиқарилган РГД-5 русумли қўл гранатаси топилди» — дея хабар беради Бежуашвили чоршанба куни ўтказилган брифингда. Котибнинг таъкидлашича ноҳарбий инженерлик гранатаси яроқли ҳолда бўлмаганлиги боис ҳам портламаган.

Гранатани майдонга олиб кирган шахс ҳали ушланмаган. 120 минг кишининг орасида бу шахсни аниқлаб топиб олиш анча мушкул иш, лекин Грузия ва АҚШ махсус хизмати вакиллари қидирув ишларини тўхтатишгани йўқ.

Жумбоқ

Омма олдига чиқиши вақтида Бушнинг хавфсизлиги тўлиқ таъминланиб, президентлар чиқиш қилган трибунадаги жойлар эса, зирҳли ойналар билан мустаҳкам қилиб қопланган эди. Грузия расмий вакилларидан бири, топилган гранатанинг чеки олинган бўлиб, агарда у яроқли бўлганида албатта портлаши тайин эди.

NBC телеканали Грузия расмийлари АҚШ махфий хизмати вакилларига бу воқеа ҳақида президент мамлакатни тарк этгандан сўнг икки соат ўтиб хабар беришгани ажабланарли эканлигини таъкидланмоқда.

Нима бўлганда ҳам АҚШ президенти эсон омон Вашингтонга етиб келди. Ўзининг бу галги сафари чоғида у Москвада бўлиб, фашизм устидан қозонилган ғалабанинг 60 йиллик тантаналари ўтказилган маросимларда иштирок этди.

Қувайтда 2,5 йиллик тақиқдан сўнг «Al-Jazeera» сунъий йўлдош телекомпаниясига мамлакат бўйлаб яна эфирга чиқишга расман рухсат этилди.

«AL-JAZEERA» ЯНА ИШ БОШЛАДИ

«Al-Jazeera»нинг Қувайтдаги бўлими бошлиғи Саад ал-Энезининг айтишича, гарча у сабабини аниқ билмасада, информация вазирлиги (Қувайт) уларга ўз фаолиятларини яна бошлашга рухсат берган.

РИА «Новости»нинг хабар беришича, Қатар сунъий йўлдош телеканали Al-Jazeera 2002 йил 3 ноябр куни ўз фаолиятини тўхтатганди. Бунга асосий сабаб, унинг бир томон манфаатини кўзлаб иш олиб бораётгани ва объективлигининг етарли бўлмагани деб расман айтилганди.

Бунгача 1999 йилда ҳам «Al-Jazeera» телеканали студиясига таклиф этилган меҳмон Кувайт шайхи Жобир ал-Аҳмеда ас-Сабоҳнинг хафа қилганлиги боис уни мамлакат бўйлаб эфирга чиқиши таъқиқлаб қўйилганди.

Хабар

Би-Би-Си касаба уюшмаси аъзолари 3780 ишчи ўринларининг қисқартирилишига қарши ўтказилиши режалаштирилаётган намойиш режасини маъқуллади.

БИ-БИ-СИ ХОДИМЛАРИ НАМОЙИШ ЎТКАЗИШМОҚЧИ

Шу йилнинг март ойи Би-би-си тарихида энг ачинарли ойдан бири бўлди. Унинг бош директори Марк Томпсон ижодий ходимлардан 2050 ишчи ўринларини ва техник ходимлардан 1730 нафар ишчи ўрнини қисқартирилишини маълум қилди.

Бу кўрсаткич компаниянинг умумий ишчилар сонининг 19 фоизига тенг.

Шундан сўнг бир қанча танқидий фикрлар билдирилди ва «BECTU» ва «NUJ» касаба уюшмаси аъзолари 12 ёки 24 соат давом этиши мумкин бўлган оммавий норозилик номойишларини ўтказишга қарор қилдилар. Номойиш май ойининг иккинчи ярми, июнь ойининг бошларида ўтказилиши мумкин. Агарда бу ҳодиса содир бўлса корпорация бошлиқлари «қора ва бўм-бўш эфир» билан экранда пайдо бўлиши кутилмоқда.

Намойиш ўтказилишини BECTU аъзоларининг 77,6 фоизи, NUJ аъзоларининг эса 84 фоизи қўллаб қувватлашди.

Бош директор Марк Томпсоннинг айтишича ишчилар сонини камайтириб, корпорация йилига янги дастурлар ташкил этишга 350 миллион фунт (660 миллион АҚШ доллари) сарфлашни режалаштирган. Шунингдек у, ишдан бўшайдиганларнинг аксарияти нафақа ёшига етган ходимлардан ташкил топади.

«ЧЕК»СИЗ ИШЛАЁТГАН ОШХОНА

нега назоратчилар назаридан четда?

Бир замонлар одамлар яқин-яқинларгача хусусий мулк, шахсий мулк деган тушунчаларни ҳеч ҳам ақл-идрокига сиғдира олмас эди. Воажабки, истиқлол ва мустақиллик берган шарт-шароитлар туфайли мамлакатимизда хусусий мулк фуқароларимизнинг ҳаётий таянчига айланмоқда. Хусусан, ишбилармонлик ва тадбиркорлик билан қора қозонини қайнатишни истаган фуқароларга ҳукуматимиз ва давлатимиз раҳбарияти томонидан жуда кўп имкониятлар яратилаяпти. Бу имкониятларнинг самараси ўлароқ, ён-атрофимизда ишбилармону тадбиркорлар бор имкониятларини ишга солиб, катта-катта хусусий фирмалар, хусусий ошхоналар, фермер хўжаликлари ташкил этишаяпти. Бу билан давлатимиз ва жамиятимиз иқтисодий ривожига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиб келмоқда. Албатта, бу қувонарли ҳолат.

Бироқ фақатгина пул топиш илинжида бўлган баъзи бир ҳамюртларимиз орасида бойлик ва зеб-зийнат деб инсонийлик, меҳр-оқибат туйғуларидан йироқда бўлаётганлар ҳам учраб турибди.

Гапнинг индаллоси, Андижон шаҳрининг биқинида жойлашган Андижон тумани «Улуғбек» хусусий ошхонаси маъмурияти амалдаги қонунларимизга зид равишда фаолият юритаётгани кўпчиликни ташвишлантирмоқда. Биз ҳам йўлимиз тушиб андижонча «дўлма»ни эшитиб, мазкур ошхонада бўлдик. Очиғи, бу ердаги саранжом-саришталик кишини қувонтиради. Бироқ...

Одатдагидек, ошхона хизматкорига машҳури-жаҳон «дўлма» буюрдик. Овқатланиб ўтирган вақтимизда шерикларимиздан бири ўзини «официант» деб таништирган Гулчеҳра Ғаниевадан ҳеч қандай белги, маҳсулот номи кўрсатилмаган «баклашка» идишдаги сариқ суюқликни совуқ чойми? деб сўраб қолди. «Официантка»дан худди шундай деган жавобни олди. Буни қарангки, бу чой эмас, сирка кислотаси экан. Уни пиёлага қуйиб бир хўпламини ичган шеригимизни худо бир асради. «Официантка»ни чақириб, аҳволни тушунтирдик. У тезда ошхона хўжайинини чақиртирди. Ўзини Нўъмонжон Солиев деб таништирган ошхона хўжайини мен нима қилай сирка ичган бўлсаларинг, ичишдан олдин сал қараш керак эди, «Официантка» нима

Ажабо!

деса шуни қилаверансанларми, деб дағдаға қилди. Биз унга истеъмолчига бундай муомала қилмаслигини уқтирдик. Хусусий ошхона хўжайини жазавага тушиб, қўлларингдан келса ошхонани ёпарсанлар деб сапчиди. Ҳафсаламиз пир бўлиб, "Официантка"дан ҳисоб-китоб қилишини сўрадик. "Официантка" 10 минг 400 сўм пул тўлашимизни айтди. Пулни тўлагач, касса аппарати чекини талаб қилдик. Хўжайин Н.Солиев бу ошхонада чек берилмаслигини, айтиб, чидасаларинг шу деган жавобни қилди. Начора зоримиз бор, зўримиз йўқ. Бироқ, Андижон туманида жавлон уриб меҳнат қилаётган Давлат солиқ инспекцияси ходимлари, қолаверса, туман прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бўлими мутасаддилари назаридан бу ошхонанинг четда қолаётганидан таажубландик. Қизиғи, нега уларнинг жимлиги?! Ахир, тома-тома кўл бўлур деганларидек, мана шу «Улуғбек» хусусий ошхонасидагилар каби "топармон-тутармонлар" давлат бюджети тўловларини адолатли қонунларимизда кўрсатилганидек фаолият юритса давлат хазинасига ҳам, эл-юртга ҳам фойда бўлар эди-ку. Наҳотки, буни Андижондаги ҳуқуқ-тартибот идоралари англаб етмайди?!.

Б.МУҲАММАДИЕВ,
журналист

АҚШнинг Миннесота халқаро аэропотида кечки пайт икки йўловчи самолётлари ерда ҳаракатланаётган вақтда тўқнашиб кетди ва 6 киши жароҳат олди.

Фалокат

ИККИ САМОЛЁТ ТЎҚНАШДИ

NBC телекомпаниясининг хабар беришича, Миннеаполис шаҳри авиация комиссияси расмий вакили Пэт Хоган воқеа DC-9 лайнерининг гидравликасидаги носозлик туфайли содир бўлган. У ерга қўниб аэропорт биноси томон ҳаракатланаёган пайтда тўсатда бошқаруви издан чиқади ва учишга шайланиб ҳаракатланаётган А-319 аэробусига бориб урилади.

Ҳар икки йўловчи самолётлари ҳам Northwest Airlines компаниясига тегишли бўлган.

Воқеадан сўнг икки самолётнинг барча йўловчилари зудлик билан эвакуация қилинган. DC-9 самолётининг бортида 94 йўловчи ва 5 экипаж аъзолари, А-319 аэробусининг бортида ҳам 5 экипаж аъзоси ва 38 нафар йўловчи бўлган. 6 киши оғир тан жароҳати туфайли касалхонага ётқизилган. Жароҳатланганларнинг 4 нафари экипаж аъзолари ва икки нафари аэропорт хизматчилари бўлган. Йўловчилар орасидан ҳеч ким жароҳат олмаган.

МОСКВА ОХИРГИ ЎРИНДА

Тортишув

Олимпия ўйинларига мезбонлик қилишга даъвогарлик истаб ариза берган мамлакатларни бу борадаги рейтинги икки норасмий ахборот воситаси орқали эълон қилинди.

Икки норасмий рейтингда ҳам 2012 йилда ўтказилажак ушбу спорт тадбирига мезбонлик қилиш учун Москва шаҳри энг паст балл тўплаб охирги ўринни олган.

Рейтинглар «Around the Rings» (Қўнғироқлар атрофида) журнали ва Gamesbids.com. интернет сайтлари томонидан эълон қилинди.

«Around the Rings» рўйхатида 110 балли имкотиядан 86 очко тўплаб, Париж етакчилик қилаётган бўлса, ундан бир очко кам тўплаган Лондон шаҳри иккинчи, 77 очко тўплаган Нью Йорк шаҳри учинчи, Мадрид эса 75 очко билан тўртинчи ўринларга қўйилган. Москва шаҳри эса бор йўғи 66 балл тўплаб, бу рўйхатда сўнги ўринга қўйилган.

2012 йилги ёзги ўйинлар ўтказиладиган шаҳар МОҚ аъзоларининг Сингапурда шу йил 6 июл куни ўтказиладиган учрашувида расман эълон қилинади.

Баҳриддин МИНГБОЕВ тайёрлади

БЕФАРҚЛИК БАЛОСИ

ёки никоҳ шартномаси афзаллиги нимада?

Автобусда кетарканман ёнимдаги ҳамроҳим — онахоннинг ғамга ботган нигоҳлари ичини дард емираётганлигини билдириб турарди. Олис йўл азоблари баъзида ҳамроҳингизнинг гурунги билан унутилгандек бўлади. Онахоннинг назарида ҳам ичига сиғмай кетаётган дардини менга айтса бир оз енгиллашадигандек туюлди чоғи, ўзи гап очди.

— Ҳеч қайси она тирик чоғида фарзандини қаро ер бағрига қўймасин экан, — деди онахон. — Сиз тенги қизимни турмушга берганимда, орзуларим бир жаҳон эди. Набиралар кўраман, деб умид қилган эдим. Ҳаммаси саробга айланди. Шифокорларнинг айтишича, қизимнинг юраги касал, фарзанд кўриши мумкин эмас экан. Эссиз кетган болам.

Кўзлари косасига чуқур ботган бир жойда қотди. Бу нигоҳлар остида қизининг ўлимига айбдорлик, гуноҳкорлик ҳисси бордек эди, назаримда.

— Шу дардини эртароқ билганимда эди...

Бу бир онанинг дарди. Бу дард ортида яна қанчалаб яраланган қалблар бор. Кимдир ўз суюкли ёридан айрилган. Кимдир меҳрибон онасидан, яна кимдир дугонасидан, сирдошидан айрилиб қолган. Ҳамманинг олдида ечимсиз савол турарди. Бунга ким сабабчи, биз сабабчи этиб ўрганиб қолганимиз тақдирми? Нўноқ шифокорми? Касалини аниқламасдан қизини турмушга узатган ота-онами? Буларнинг барчасига жавоб топиш мушкул.

— Оила Кодексига 17-модда, яъни “Никоҳланувчи шахсларни тиббий кўрикдан ўтказиш” моддасининг киритилиши ажримларнинг камайиши, бегуноҳ фарзандларнинг етим бўлишини олдини олди, — деди Ҳамза тумани ФҲДЁ бўлими мудираси Шоҳиста Пўлатова. — Унга кўра, никоҳланувчилар давлат соғлиқни сақлаш тизими муассасаларида психик, наркологик, таносил, сил, ОИВ/ОИТС касалликлари бўйича бепул тиббий кўрикдан ўтади. Бу тадбирлар миллатнинг соғлиғи борасида қайғурилиб, соғлом наслни шакллантиришга қаратилган.

— Кўпинча оилаларнинг ажрашиб кетишига қизларнинг соғлом эмаслиги сабаб қилиб кўрсатилади. Ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлашда қизларга эътибор бериб, йигитларнинг соғлиғига етарлича аҳамият бермаслик масалага бир томонлама қарашга олиб келмайдими?

— Ҳақиқатдан ҳам шу пайтга қадар ажралишларнинг асосий “сабабчи”си этиб қизнинг соғлом эмаслигини кўрсатиш осон эди. Лекин “Оила Кодекси”га мазкур модданинг киритилиши масалага бир ёқлама қарашга барҳам берди. Энди йигит ҳам қиз ҳам тўйдан олдин тиббий кўрикдан ўтишади. Оиланинг мустаҳкам бўлишида, соғлом фарзандларнинг дунёга келишида албатта, йигитнинг саломатлиги ҳам катта аҳмиятга эга. Қизлар жисмида рўй бериши мумкин бўлган турли ўзгаришлар йигитлар организмида ҳам учраши мумкин. Бу модданинг киритилиши ёшлар ўз танасида бўлаётган ўзгаришларни билиши, соғлиғи олдидаги масъулиятни тўла ҳис этишларига имкон берди. Бундай ҳаётий талаб ҳар бир ёшнинг қадамини ўйлаб босишга ундайди. Қонуний никоҳга кириш олдидан икки ёш соғлиғи текширилиши эса ҳар хил кўнгилсизликларнинг олдини олади.

— Келинг, ушбу модданинг моҳияти ва афзалликларини сиз раҳбарлик қилаётган Ҳамза тумани ФҲДЁ бўлими фаолияти мисолида олайлик...

— Соғлом оилани шакллантириш, бу аввало бўлғуси ота-онанинг соғлом бўлишидир. Чунки соғлом ота-онадан, соғлом фарзанд туғилади. Никоҳга ариза берувчилар бир ой аввал ариза берар экан, ҳар иккала томон ўз турур жойи бўйича бириктирилган марказий поликлиникадан тиббий кўрикдан ўтиши учун йўлланма берилади ва никоҳ қайд этиш кунига қадар, улар тиббий кўрикдан ўтганликлари ҳақидаги тиббиёт маълумотномаларини олиб келишади. Бизнинг Ҳамза тумани ФҲДЁ бўлимимизда ҳам шу кунга қадар 223та никоҳ қайд қилинди, никоҳланувчиларнинг барчаси тиббий кўрикдан тўлиқ ўтишди.

446 нафар тиббий кўрикдан ўтган келин-куёвнинг белгиланган 5 та йўналиш бўйича 3 нафарида руҳий касаллик, наркологик, ОИВ/ОИТС касалликлари аниқланди. Буларнинг иккинчи жуфтлигидан ёзма розиликлари олиниб, никоҳлари қайд этилди.

Инобат ЭГАМҚУЛОВА,
“Туркистон-пресс”

Қорақолпоғистоннинг Кўнғирот туманиши катта ҳажмда ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган "Кўнғирот сода заводи" қурилиши ишлари жадал олиб борилмоқда.

УЗОҚ КУТИЛГАН КУНГА ОЗ ҚОЛДИ

Мазкур корхона қурилиши Хитойнинг "Ситик" компанияси томонидан амалга оширилмоқда. Айни кунларда корхонада сўнгги пайвандлаш ва ўрнатилган ускуналарни синаш ишларига катта эътибор қаратилган.

—Асосий қисми Хитойда, Италияда ва Германияда тайёрланган 172тадан ортиқ ишлаб чиқариш технологияларининг 107тасини ўрнатиб, синов ишларини март ойидан бошладик, —дейди лойиҳа директори Лю Лечан. —Бугунгача кальцинация, биокарбонат, сода куйдириш ва ундириш, қадоқлаш цехларида синов ишлари муваффақиятли ўтди. Компаниямиз Хитойдаги сода, аммиак ва фосфор ишлаб чиқариш заводлари билан бир қаторда Англия ва АҚШдаги шу йўналишдаги йирик заводлар қуришида иштирок этиб бой тажриба тўплаган. Кўнғирот сода заводи нафақат Ўзбекистонда, балки Марказий Осиёда ишлаб қувватига кўра биринчи ва дунё талабларига жавоб берадиган ўз ўрнига эга улкан корхона бўлишига шубҳамиз йўқ.

Албатта, завод ишга туширилса, юртимиз иқтисодиёти янада юксалади ҳамда халқимизнинг унга яқин эҳтиёжи учун зарур бўлган маҳсулотлар ишлаб чиқарила бошлайди.

Набижон КУВОНДИКОВ

ТЕННИС ТУРНИРИ БОШЛАНДИ

Кун-кеча Андижонда "Истиқбол" халқаро теннис турнири тантанали тарзда бошланди.

Бу галги мусобақаларда жаҳоннинг ўн олтита мамлакатидан энг кучли ракеткачиларнинг иштирок этиши ҳам мусобақанинг нуфузи ортаётганлигини кўрсатади. Россия, Украина ва Ҳиндистондан келган саккиз нафар теннисчи ҳозирда асосий турга йўлланмани қўлга киритди. Кейинги жуфтликда ҳам иккинчи босқич ўйинлари бўлиб ўтди.

«2005 йил — Сиҳат-саломатлик йили»

Эл соғлиги — юрт бойлиги.

Қашқадарё вилояти Нишон туманида жўжахонанинг иккитасида йирик сув иншоотини қуриш ишлари ниҳоясига етди. Бунёдкорлик қурилиши Жаҳон банкининг ҳамкорликдаги «Қишлоқ хўжалиги корхоналарини қўллаб-қувватлаш» лойиҳаси асосида амалга оширилди.

ЖАҲОН БАНКИ ИШТИРОКИДА

Жаҳон банки республикамиздаги қишлоқ хўжалик корхоналарини қайта қуриш ва ривожлантиришга жорий йилда хориж сармоядорларини жалб этган ҳолда жами 36 миллион 100 минг АҚШ доллари сарфлашни кўзда тутган бўлиб, шу кунгача аграр соҳага ўн миллион АҚШ доллари сарфланди.

Жаҳон банки йил охиригача агросервис марказларини ташкил этишга 12 миллион 800 минг АҚШ доллари, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқарувчиларга 5 миллион 931 минг АҚШ доллари кредит линияси ажратади.

Спорт оламида

Футбол бўйича Осиё чемпионлари лигасида навбатдаги учрашувлар бўлиб ўтди. Мусобақанинг "Д" гуруҳида қатнашаётган Тошкентнинг "Пахтакор" жамоаси Сурияннинг "Ал-Жаиш" футболчиларига қарши майдонга чиқди.

«ПАХТАКОР»НИНГ ЙИРИК ҒАЛАБАСИ

Ушбу жамоаларнинг Дамашқда ўтган дастлабки ўйинида пахтакорчилар сафар кучлигида — 0:2. Тошкентда ўтказилган жавоб учрашувида ҳам пахтакорчилар ўз мухлисларини хушнуд қилишди. Гарчи, дастлабки бўлимда ҳисоб очилмаган бўлса-да, танаффусдан сўнг мезбонлар тўлиқ ташаббусни ўз қўлларига олдилар. Аввалига иккинчи бўлимда Умид Исоқов ўрнига майдонга тушган Садриддин Абдуллаев сурияликларнинг йўлини майдон марказидан бошлашга мажбур қилди. Сўнгра Леонид Кошелев, Сервер Жепаров ҳамда Анвар Солиев томонидан йўлланган бир-биридан чиройли голлар пахтакорчилар ғалабасининг йирик бўлишини таъминлади. Мезбонлар "Пахтакор"нинг тўрт тўпига бир тўп билан жавоб қайтардилар, холос.

Мусобақанинг "С" гуруҳида тўп сураётган Фарғонанинг "Нефтчи" жамоаси Кувайтнинг "Ал-Кувайт" футболчилари билан учрашди. Биринчи даврада Тошкентда 0:1 ҳисобида имкониятни бой берган кувайтликлар ўз майдонида худди шу ҳисобда мағлубият аламини олишди.

Ҳамюртларимиз энди ўз гуруҳларидаги охирги ўйинни 25 май куни ўтказишади. Шу куни "Нефтчи" футболчилари ўз майдонларида БААнинг "Ал-Аҳли" жамоасини қабул қилса, пахтакорчилар сафарда Ироқнинг "Ал-Завра" футболчилари мезбони бўлади.

Абдужаббор БОЗОРОВ

"ЧЕЛСИ"НИНГ РЕКОРДИ

Бу йилги мавсумда Англия премьер-лигасида муваффақиятли тўп сураётган Лондоннинг "Челси" футболчилари якшанба куни "Манчестер Юнайтед" жамоаси билан куч синашди. "МЮ" устидан 3:1 ҳисобида зафар қучган мезбонлар чемпионатдаги ғалабаларини 29 тага, очколари сонини эса 94 тага етказиб олишди. Бу натижа Англия чемпионатлари тарихидаги энг юқори кўрсаткичдир. Шу кунгача ҳеч бир жамоа бундан юқори натижани қўлга киритмаган. Агар Роман Абрамович жамоаси охирги турда "Ньюкасл"ни енгса, бу кўрсаткич янада яхшиланиши шубҳасиз.

ҚИЛИҒИ ҚИММАТГА ТУШДИ

Чили футбол чемпионатининг "Унион Эспаньол" жамоаси дарвозабони Игнасио Гонсалес 22 учрашувда майдонга туширилмайди, деб хабар қилади Reuters агентлиги.

Бунга мамлакат миллий чемпионатининг сўнгги тур учрашувида юз берган ҳол сабаб бўлди. "Унион Эспаньол" иштирокида ўтаётган ўйиннинг 40-дақиқасида Игнасио Гонсалес қўриқлаётган дарвоза томон ҳакам жарима тўпи белгилади. Бу қарордан норози бўлган дарвозабон ҳакамни аёвсиз калтаклади. Натижада полиция ходимлари Гонсалесни ушлаб билан стадиондан олиб чиқиб кетишга мажбур бўлди.

14,5 МИНГ ДОНА ЧИПТА СОТИЛДИ

Хабарингиз бор, шу йил 25 май куни Европа чемпионлар лигасининг финал учрашувида "Ливерпуль" (Англия) — "Милан" (Италия) жамоалари ўзаро баҳс юритадилар. УЕФА Туркиянинг Истанбул шаҳрида ўтказилажак мазкур ўйин учун жами 40 минг дона чипта ажратилган. УЕФАнинг расмий сайти орқали эттиз минг дона чипта сотувга чиқарилган. Ҳозирда жами 69,5 мингта чиптадан 14,5 минг донаси ўз харидорларини кутмоқда.

АЛИ КАРИМИЙ — "БАВАРИЯ"ДА

Куни кеча Германиянинг машҳур "Бавария" футбол клуби раҳбарлари Осиёнинг 2004 йилдаги энг яхши ўйинчиси эронлик Али Каримий билан шартнома имзолади. Бу футболчи ўтган йили мавсумни БААнинг "Ал-Аҳли" (Дубай) жамоаси таркибида ўтказганди.

Эслатиб ўтамиз, 26 ёшли ярим ҳимоячи Али Каримий Эрон терма жамоаси сафида 58 та учрашувда иштирок этиб, 12 та гол урган ва мобайнида рақиблари дарвозасини аниқ нишонга оларди. Каримий ўтган йилнинг октябрида Эрон ва Германия терма жамоалари ўртасидаги ўртоқлик учрашувида майдонга (0:2) чиқиб, немис мутахассисларида илиқ таассурот қолдирганди.

ВАТАНИГА ҚАЙТИШМАДИ

Футбол бўйича аёллар ўртасида бўлиб ўтаётган навбатдаги Европа чемпионатининг Италия — Молдова терма жамоалари саралаш учрашувида қатнашиш учун Римга ташриф буюрган молдаванлик икки ўйинчи ўз юртига қайтиб келмади, деб ёзади sportfan.md. Бу икки футболчи миллий терма жамоа тартиб-интизомини бузган ҳолда ўз ҳужжатлари ва нарсаларини меҳмонхонада қолдирганча изсиз ғойиб бўлишган.

Европа чемпионати саралаш босқичида Молдовалик футболчилар учун омадсиз бўлди. Кетма-кет Англия, Норвегия, Италия терма жамоаларига имкониятни бой берилган камдек, футболчи қизлар Вера Русу ва Викторина Харлер ўзларининг ватанидан бош тортишган. Молдова футбол федерацияси ... Бу футболчилар аёллар ўртасида ўтказилаётган мамлакат биринчи миллий чемпионатининг "Кодра" ва "Молдова" жамоалари шарафини ҳимоя қилишаётганди.

Гулжаҳон БОЙМУРОДОВА тайёрлади

Маънавият сабоқлари

ТАЪЗИЯ — МУСИБАТ СИНОВИДИР

Аҳли аёл қариндош, ҳеч ким бўлмайдир йўлдош,
Мардона бўл, ғариб бўл, умринг елдек ўтар-о...

Бу фоний дунё икки эшик орасидаги масофадир. Умргузаронлик йўли узун-қисқалиги фақат яратган Эгамнинг ўзигагина аён. Бироқ, қисқа умрда ҳам узоқ умрнинг ишини амалга ошириш мумкин. Бундайларга Ҳамид Олимжон, Усмон Носир, Абдулла Қодирий, Муҳаммад Юсуф, Шавкат Раҳмон, Назар Шукур, Равшан Файзларни мисол келтирамиз.

Умр — бу аслида мазмун билан ўлчанади. Одамларга, она табиатга нафи тегиб, яшашликка нима етсин. Айтадиларки ақл ёшда эмас, бошдадир, деб. Мучал билан ўлчансада инсоннинг ёши, ақлли ва аҳмоқ бўлар думалоқ боши. Бу — ҳаёт фалсафаси. Хоҳ диний, хоҳ дунёвий илм бўлмасин, умрнинг баҳоси, мазмун тарозиси билан ўлчанади. Ҳаётдаги орттирилган обрў-эътибор ҳам, қадр-қиммат ҳам, албатта умумхалқ, умумжамият йўлидаги фойдали меҳнат билан баҳоланади. Биз, шу ўринда таъзия ҳақида, мусибат чекишлар хусусида сўз юритмоқчи бўлдик. Ҳар бир одам учун ота-онаси, устозлари ва дўстлари энг яхши инсон ҳисобланади. Албатта, бу азиз инсонларнинг дорулбақога сафари унинг яқинларини мусибатга буркайди. Таъзия эса мусибат соҳибларига билдирилган дил изҳори, яъни таскин билдиришликдир. Ўлик чиққан уй таъзияли оила, дейилади. Бундай хонадонларда яшовчилар, уларнинг яқинлари, албатта, мусибат чекувчи ва қайғу тортувчилар ҳисобланади.

Таъзия ҳақида сўнгги пайтларда одамнинг энсасини қотирадиган ғалати ҳолатларга дуч келаётирмиз. Айрим амалдорлар ва бойваччаларнинг уйида ўлим содир бўлганида ҳассакашлар жуда кўпайиб кетади. Баъзан бундайлар хўжайин кўринганида овозини кўтариб йиғлашадилар ҳам. Сўнг эса ҳар хил бўлар-бўлмас гаплар билан машғул бўладилар. Ҳатто ўзларича афандилар айтиб, кулишиб ўтиришади ҳам. Бундай қилишлик таъзия одобига зиддир.

Бухоролик журналист Бахшулла Ражаб ёзишича, ўлик чиқарилган куни мансабдор оилаларда қўй сўйилиб, шўрва пиширилиб, дастурхон ёзилиб, бир неча мулла бири қўйиб, бири Қуръон тиловат қиладиган бўлишган. Бундай ҳолат Қашқадарё вилоятининг ҳам айрим туманларида одат бўлган экан. Бойга боқаман, уларга тенглашаман, деганлар эса қарзга ботиб қолишаяпти.

Ҳаром ишники, одат қилса инсон,
Эрур бу эътиқоди номусулмон.

Қаридир — ёшдир, ўлим, бу — мусибат. Ҳеч қачон таъзия тўй бўлмайди. Ахир, инсон ўлса-ю, унинг маросими тўй бўлармиш-ми? Мусулмонлар бир йилгача аза тутишадилар-ку? Бу қатъий амалдир. Ўзимиз гувоҳ бўлган бир таъзия маросимида Қуръон тиловати бошланади. Овоз кўпчиликка таниш эди. Бир мулла бундан ўн йил аввал мол бозорида мол ўғирлаб сотаётганида қўлга тушиб, "У ёқдан" қайтган киши эди. Бироз ўтгач яна бир домла Қуръон тиловат қилди. У киши эса хиёнат йўли билан қўлга тушиб, жаҳл устида бегуноҳ кишига пичоқ ишлатгани туфайли қамалиб чиққан эди. Булар энди сўфи, мулла, домла, қори, имом ниқобида тўн кийиб олишган фирибгарлардир. Бу кун кўришнинг, обрў орттиришнинг бир кўриниши. Булар қора қилмишини гўё оқламоқчидай бўлишганлар-ку?!

Ойни этак билан ёпиб бўлмаганидек, маънавияти бузуқ, қилмиши қора, нопок ва бузғунчи кимсаларнинг уялмай-нетмай уч-тўрт оятни бузиб, сунъий даъватларни ўртага ташлаб юришлигига ким рухсат берган дейсиз? Нега одамлар бундай жиноятчи, дин ниқобига кириб олган кишиларга давра берадилар. "Қуръони карим"ни пок, эл назарига тушган, илмли одамлар ўқишлари керак-ку?! Ислом динида "Имон — покликдадир" дейилган. Ана шу қоидага амал қилмоқни унутмаслигимиз керак.

Ислом таълимотига кўра, жанозадан кейинги маросимларга изн, рухсат берилмаган. Марҳумлар хотирасига бағишлаб жоиз ва ножоиз турли хил тадбирларни ўтказиш бу аслида бир бидъат, бир хурофатдан бошқа нарса эмас. Чунки енгил-елпи кун кўришга ва бойлик орттиришга урунган руҳонийлар шундай тадбирларни ўйлаб топганлар. Пайғамбаримиз дунёга келган, Ислом дини ва муқаддас "Қуръони карим" нозил бўлган Макка ва Мадина шаҳарларида, шунингдек, бошқа мусулмон Араб давлатларида биздагидек, тадбирлар ўтказилмайди.

Ахир, ўтганлар руҳига ҳурмат ва эҳтиром кўрсатишлик бу фақат маросимлар ўтказиш билан белгиланмайди. Аввало, бундайларга меҳр-оқибат кўрсатиш, ночор оилаларга эса мурувват, ҳиммат кўрсатишлик энг савобли ишлар жумласига киришини унутмайлик. Балки, ўтиб кетганларнинг яхши фазилатлари, ибратли ишларини давом эттириш, асарларини қайта нашр қилишлик, улар яратган боғ-роғларни, ҳовли-жойларни обод эттириш лозим. Боқий дунёга сафар қилганларнинг касбини давом қилдириш энг савобли ишларданку!

Яна бир гап: аслида таъзия баҳонасида ўз бойликларини кўз-кўз қилаётган амалдорлар, бойлар ҳам намоён бўлаётирлар. Улар мусулмон бўлсалар, динимиз кўрсатмаларига риоя қилсинлар. Ахир, бугунги кунда маҳалланинг эгаси йўқми, бор! Демак, бу ишларда улар масъулликни қўлга олмоқлари керак. Исломий тарбияга кўра, маъракаларни ўтказишликни тартибга солиш бўйича Ўзбекистон мусулмонлари идорасининг фатвоси қабул қилинган. Ана ўша фатвода баъзи бир ҳолатларга аниқлик киритилган. Демак, бизнинг бойларимиз ҳам охират йўлида ҳиммат-мурувват кўрсатиб, муҳтож ва ногирон кишиларга ёрдам кўрсатсалар, деймиз. Энг муҳими, улар ўзлари яшаб турган худудлардаги мактаблар, болалар боғчалари ва тиббий марказларга эътиборни қаратсалар, уларга боҳоли қудрат ёрдам берсалар... То қўли узунни кўриб қўли қисқалар ерга қараб қолмасинлар. Ўксик қалблар озор чекканида, ҳатто фаришталар ҳам йиғлар эмиш. Бу гаплар ҳам аслида биз тирикларга ибрат бўлғусидир.

Савоб ва дуо олишлилик икки дунё саодатига эришиш билан баробардир. Ҳамма нарсада меъёр бўлсин. Дабдабали ва ошиқча харажатлар туфайли исрофгарчиликка йўл қўямиз. Савоб ўрнига гуноҳ қиламиз. Назаримизда бундай ҳолатларга чек қўйиш пайти келди. Демак, таъзиялар — ҳақиқий маънода мусибат чекаётганларга таскин беришлик, чин маънода уларнинг кўнглини кўтаришликдир. Бу — хайрли иш, яъни савоб олишликдир. Баъзи ҳолларда диндорларнинг ўзлари ҳам бундайларга ҳайбаракаллачи бўладилар. Аслида эса бидъат ва хурофотларнинг бошида бундайларнинг ўзлари кўриниб қолганидан хафа бўласан киши. Бизнинг юқоридаги очиқ-ойдин айтган мулоҳазаларимизни тегишли мутасаддилар тўғри тушунар деб ўйлаймиз.

Абдулҳамид ҲАБИБУЛЛАЕВ,
доцент

ОДДИЙ АСКАР КИМСАН ҲУСАНОВ ҲИКОЯСИ

«Адолат» кутубхонаси

Марҳумлар ҳеч нимани кўрмайди, деб ўйлайсизми? Марҳумлар ҳеч нимани эшитмайди деб ўйлайсизми? Марҳумлар ҳеч нимани билмайди, деб ким айтди сизга! Биз ҳаммангизни кўриб турамиз, ҳамма гапингизни эшитамиз. Фақат сиз — тириклар бизнинг гапимизни эшитмайсиз. Бизнинг сиздан фарқимиз шуки, олдингизга юриб боролмаймиз. Шунинг учун ора-чора тушингизга кириб турамиз. Сиз билан тушингизда гаплашамиз.

Ана, ойим! Ўн қадам нарида, кафтини тиззасига қўйиб, маъюс кўзларини олисларга тикиб ўтирибди. Худди эшик олдига чиқиб, ботиб бораётган қуёшга термулган куйи йўл пойлаётгандек. Ўртамизда ёниб турган гулхан тафти иккаламизга баравар уряпти. Нарироқда гулсафсарлар очилиб ётибди. Худди ҳовлимиздагига ўхшаган гулсафсарлар. Ростимни айтсам, шу гулни жудаям соғиндим...

Биламан, бу — ойимнинг ҳайкали. Аммо бугун онамнинг ўзини ҳам кўрдим. Тирик дийдорини! Йўқ, аввал Оқсоқолни кўрдим. Мункиллаб қопти. Аммо овози, гап сўзи ҳамон ўша-ўша... Кейин ёнимга ойим келди. Қариб, бир ҳовуч суяк бўлиб қолибди. Сочлари оппоқ... Ўшанда вокзалга кузатиб чиққанида бунчалик эмасди. Фақат кўзлари ўша... Уям мени таниди. Дарров таниди! Онамнинг кўз ёши юзимга томганида юпатдим:

"Ойижон! Нега йиғлайсиз? Мана, дийдор кўришдик-ку!"

Афсус, ойим гапимни эшитмади. Начора, сиз — тириклар бизнинг овозимизни эшитмайсиз.

Робия ойимнинг қўлларини бўйнимдан ажратиб олаётганда вужудим титраб кетди. Соғингандим, жуда соғингандим.

"Робия! Мени танимидинг-а! Соғиниб кетдим-ку!"

Робия ҳам эшитмади. Аммо онам бу сафар гапимни тушунди.

"Танимадингми, қизим! Кимсан акангку!"

Сездим. Робия ҳам мени таниди. Танигани учун юзини-юзимга қўйиб йиғлади. Уям ўзгарибди. Сочлари қандоқ узун эди! Бошини ювса, кечгача сочини қуритолмай офтобга солиб ўтирарди... Ўшанда Рашид абзининг мўрчасидан Оқсоқолнинг келинлари билан қайтаётганида ҳам сочлари нам эди. Майин ис таратиб турарди. Сочига оқ оралабди... Кўзлари қандоқ ёниб, қандоқ кулиб қарарди менга! Тоғам уйланган куни — қирк биринчи йилнинг Биринчи Май байрамида шаҳарга театрга тушганимизда, ойдин кечада икковлашиб қайтаётганимизда жуда чиройли, жуда бошқача кулган эди. Ҳозир қандайдир чарчоқ, маъюс ифода кўрдим кўзларида. Қизиқ, Робия нега бунақа қарибди! Ахир мен қариганим йўқку! Ўн тўққиздаман. Бундан чиқди Робия энди ўн саккизга киряпти. Нимага унақа! Нимага сочига оқ тушади!

Анави ким? Шомурод тоғамга ўхшайди-ку! Худди ўзи! Фақат мўйлов қўйиб юборибди. Нега оқсоқланади? Э, бўлди! Демак ярадор бўлган. Тоғам урушга кетганини Робия ёзган эди. Кўксида колодкалар. Бундан чиқди яхши жанг қилган. Тоғам ҳам қариб қопти. Сочининг қорасидан оқи кўп...

Фақат анави йигитчани танимадим. Ясаниб олган новча йигит ким? "Амма" деб ойимга ёпишдими? Бундан чиқди Шомурод тоғамнинг ўғли. Менинг жияним!..Унақа бўлса, нега Робияни ойи деб гапирди. Робия нега тоғам билан келди? Балки... Начора! Бўлса-бордир! Мен... энди марҳумман-ку.

Бари бир бахтлиман! Ана, ёнимда ойим ўтирибди. Энди бизни бир-биримиздан ҳеч ким жудо қилолмайди. Абадий ёнма-ён турамиз. Дунёда бахтли тасодифлар бўлмайди, деб ким айтади? Угри дарёсининг қирғоғидан худди менинг ҳокимни олишгани бахтли тасодиф эмасми! Тағин худди шу ерга — ўз юртимга олиб келишгани бахт эмасми?

Марҳумлар ҳеч нимани эсламайди, десангиз хато қиласиз. Марҳумларнинг хотираси сиз тирикларникидан яхшироқ бўлади. Негаки, сиз минг хил ташвиш билан елиб югурасиз. Бизнинг эса хотираларни эслашдан бошқа юмушимиз йўқ.

* * *

Калуга шаҳрининг шундоқ этагидан Угри дарёси оқиб ўтади. Козёлск деган шаҳарча бор. Биз марҳумлар-ку, юролмаймиз. Аммо сиз йўлингиз тушса, ўша томонларга боринг. Табаррук жойлар. Кутузов Наполённи шу ерда тўхтатган экан. Қирқ иккинчи йилнинг февралида Ўзбекистонда бодом гулласа гуллагандир. Аммо у ерларда ҳали қаҳратон қиш эди. Номсиз тепалик деган ашулани кўп эшитгансиз. Россиянинг беадад текисликларида нима кўп — номсиз тепаликлар кўп. Аммо ўша қўшиқ худди ўша ердаги тепаликларга бағишланган. Биз пиёдалар ротаси ўшанақа номсиз тепаликлардан биттасига жойлашиб олгандик. Ротамиз номигагина қолган. Ҳаммаси бўлиб икки киши эдик. Мен билан Тенгиз деган грузин бола! Мен ҳазиллашиб уни Денгиз деб чақирардим. Тепаликдан қор босган Козёлск шаҳарчаси кафтдек кўриниб турарди. Кўп уйлар ёниб кулга айланган, фақат мўриси сўппайиб қолган... Якка-ёлғиз черков ғариб шумшайиб турибди.

Ўша куни фашистлар тонг саҳардан ҳужум бошлади. Аввалига замбаракдан ўқ узиб тепаликни тит-пит қилиб юборди. Камида бутун бир батальон жойлашиб олган деб ўйласа керак. Кейин қор босган қияликдан танклар ўрмалаб чиқа бошлади. Ажаб, икки кишига учта танк!

Занжирли ғилдирагидан қор сачратиб келаётган биринчи танк яқинлашиши билан ёндирувчи бутилкани улоқтирдиму ўзимни окопга ташладим. Олд томонда шишанинг жаранглаб сингани эшитилди. Лоп этиб олов кўтарилди. Қувониб кетдим. Окопдан секин мўраласам, танк тўппа-тўғри шу томонга келяпти. Шиша танк остига тушганини англадим. Бўлди! Тамом бўлдим! Ёнилғи шишаси граната эмаски, гусиницани узса! Тилимгача музлаб кетгандек бўлди: ажал шарпасини сезганда қўрқмайдиган одам йўқ.

Тенгиз сакраб окопдан чиқди-да, йигирма қадамча келиб қолган танкка шиша улоқтирди. Шиша тўппа тўғри танк бензобаки устига бориб тушди. Ўша заҳоти аввал қуюқ тутун, кейин лоп этиб аланга кўтарилди.

— Урра! — Тенгиз овози борича ҳайқирди. Танк тақка тўхтади, ўша заҳоти пулемёт тириллади. Тенгиз худди биров пешонасига зарб билан мушт туширгандек чалқанча ағдарилиб, устимга йиқилди. Елкасидан қучоқлаб, юзига қарасам кўзлари очиқ, мўйлови орасидан қон сизиб чиқяпти.

Милтиғимни олиб, брустверга тармашдим. Шлем кийган икки немис ёниб турган танкдан тушиб қочаётганини кўрдиму биттасини мўлжаллиб ўқ уздим. Тегмади. Икки букилиб, танк орқасига ўтиб кетди. Шундан танклар панасида мўрмалахдай ёпирилиб келаётган душманларга кўзим тушди.

Яқинлашиб қолганларидан бирини қоралаб, тепкини босдим. Мункиб йиқилди. Ана! Биттаси кетди асфалософилинга! Ажаб қўрқувни унитиб юборган эдим. Яна бирини мўлжаллаб ўқ уздим. Милтиқ чиқ этдию отилмади. Қизиқ устида ҳамма ўқимни отиб бўлганимни энди тушундим. Оғзидан қон оқиб ётган Тенгизнинг найзали милтиғини олиб энди қаддимни ростлаган эдим, душман тепалик бўшаб қолганини сезди шекилли, ҳайқириқ билан окопга ёпирилди.

Ҳали Тенгиз ёндирган танк ҳамон ловуллар, қолган иккитаси орқадан ёриб ўтиш учун икки томонга бурилиб кетган эди. Каска кийган, кўринишидан ҳаммаси бир-бирига ўхшайдиган пиёдалар ваҳшиёна қийқириқ билан тўппа-тўғри устимга бостириб келарди. Йўқ, қўрқмадим. Тўғрироғи қўрқишга улгурмадим! Ҳаёлимдан ўқдек визиллаб бир фикр ўтди. Майли, ўламан! Аммо ҳеч бўлмаса биттангни ўлдириб, кейин ўзим ҳам... Қор босган брустверга сакраб чиқдим. Нима бўлганини ўзим билмай қолдим. Шиддат билан югуриб келаётган фашист милтиғимнинг найзасига рўпара бўлди. Найзани санчдимми, ўзи урилдими, эсимда йўқ.

Найзанинг учи юмшоқ бир нарсага ғирч этиб киргани, фашистнинг қўлидаги автомат шилқ этиб қорга тушгани, немис қоқ тўшига санчилган милтиқ найзасини қўшқўллаб чангаллаганча, "О, майн муттер!" деб оҳ чеккани ғира-шира ёдимда бор. У жон талвасасида ёнбошига ағдариларкан, бошидан каскаси учиб, қўнғир сочлари ёйилиб кетди. Мовий кўзлари даҳшатдан олайиб, бир нима деб ингради. Яна шуни сездимки, у нари борса ўзим тенги ёш йигит экан. Даҳшат тўла кўзларида "мени нима қилиб қўйдинг" деган маъно бор эди. Буларнинг ҳаммаси бир сонияда бўлиб ўтди. Ўзим қўрқиб кетдим. Найзани суғуриб олиш учун кучим борича милтиқни тортдим. Аммо у қўллари билан найзани шундай қаттиқ чангаллаб олгандики, тортиб чиқаришга кучим етмади. Эсанкираб қолганимдан нуқул милтиқ қўндоғини силтар эдим. Уч қадамча орқароқда келаётган бошқа немис ғазабдан афти қийшайганча бир нима деб бақирди. Автомат милидан чиқаётган тутунга бир лаҳза кўзим тушдию... Кейин...

... Аввал қулоғимга муттасил гувиллаган садо эшитилди (самолёт ҳужумида шунақа бўлади). Кейин кўзимни очиб ғира-шира ёруғликни кўрдим. Зеҳн солиб қарасам, деразага ўхшаш тўртбурчак туйнукдан бир парча нур тушиб турибди. Гардиши юпқа кўзойнак таққан, ёқасида лейтенантлик ромбиги кўриниб турган зиёлинамо киши бошимда ўтирибди.

— Ўртоқ лейтенант! — Ўрнимдан туриб рапорт бермоқчи эдим, чап оёғим шундай санчиб кетдики, кўз ўнгимни яна туман қоплаб, инграб юбордим.

— Тшш! — деди лейтенант қулоғимга эгилиб. — Қўрқма, солдат, тириксан!

Секин-секин ҳушимга келдим. Димоғимга ачимсиқ гўнг ҳиди урилди. (Одам бетоб бўлганида, яраланганида ҳидни яхши сезадиган бўлиб қоларкан). Ғўнғир-ғўнғир гаплар қулоғимга чалинди. Демак, дала госпиталига олиб келишибди. Қизиқ, ким обкелди экан. Тенгиз ҳалок бўлганди-ку! Бундан чиқди ёрдам етиб брибди-да! Унақа бўлса нимага биттаям халатли одам кўринмайди? Лейтенант билан мендан бўлак ҳарбийлар ҳам йўқку! Ҳаммаси чоллар, кампирлар, нимқоронғида кўзи қўрқувдан олайиб кетган ёш болалар... Ким ўзи булар! Йўқ, бу дала госпитали эмас. Ана, ўртадаги устун тагига гўнг тўдалаб қўйилибди. Чўчқа гўнги! Госпиталда чўчқа гўнги нима қилади.!

Рўпарадаги эшик оғир ғийқиллаб очилди. Аввал ёп-ёруғ нур, кетидан гуриллаган совуқ кирди. Нур тушиб турган эшик олдида немис каскасини кийган солдат кўринди.

— Шнель! — деб ўқталди автомат ўқталиб.

Асирга тушганимни билиб, вужудим музлаб кетди.

— Туракол, солдат! — Кўзойнакли лейтенант "шунақа гаплар, йигит!" дегандек оғир-оғир бош чайқади. Қўлтиғимдан кўтарди. Оёғим сирқиллаб оғрир, томоғим ачишар, сув ичгим келарди. Қарасам, кимдир этигимни ечиб олиб, чап оёғимни болдирига қалин қилиб дока ўраб қўйибди. Ҳали билмаган эканман. Лейтенант ҳам ўнг қўли тирсагидан елкасигача дока билан танғилган, шинелнинг чап енгини кийган, ўнг енги эса осилиб ётарди. Чамаси у ўзининг санитар пакетини мен билан бўлишган шекилли, қўлига танғилган докадан қон сизиб чиқиб, қорайиб турарди.

Тағин учта немис солдати автомат ўқталиб чўчқахонага кирди. Одамларнинг елкасига қўндоқ билан уриб, ташқарига ҳадай бошлади. Қизиқ, ҳеч кимдан садо чиқмас, фақат болалар, қизалоқлар кўзлари жавдираб, онасининг этагига осилишар, аммо улар ҳам дод-фарёд солишмас, ҳаммаси сеҳрланиб қолгандек индамай ташқарига чиқарди. Ҳаво очилиб кетган, қуёш чарақлаб турар, оёқ остидаги қор кўзни қамаштирар, совуқ эди. Дока боғланган ярадор тавоним қорга тегиши билан жазиллаб ачишиб кетди.

— Ўзингни тут, солдат! — лейтенант билагимдан қаттиқ қисди. — Йиқилсанг отиб ташлашади!

Унинг аҳволи меникидан яхши эмасди. Кўп қон кетган шекилли, рангида ранг қолмаган, мени суяганча ҳансираб нафас оларди. Музлаб ётган сўқмоқдан юриб кетдик. Олдинда немис офицери, икки томонимизда иккита соқчи, орқада яна биттаси. Ҳар қадамни минг машаққат билан босардим. Яланг оёғимни қорга теккизмасликка уринар, бошим айланарди. Бирпасда икки қулоғим музлаб қолди. Шундагина бошяланг эканимни сездим. Кўзойнакли лейтенант сирғаниб кетди. Аммо йиқилмади. Мениям суяб қолди. Қарасам пешонасидан совуқ тер оқаяпти. Нима қиляпман ўзи? Ахир уям ярадор-ку, ўлигимни ташлаб нима қилдим? Иложи борича оғирлигимни туширмаслик учун ярадор оёғимни ҳам ишга солиб, дадилроқ қадам босдим. Бир оздан кейин оёғимга совуқ тер таъсир қилмай қўйди. Қайтага исиб кетгандек бўлди.

Негадир қишлоққа эмас, тескари томонга кетардик. Орқада келаётган соқчи оғиз-гармонда аллақандай шўх немисча куй чала бошлади. Чап томонда — эллик қадамча нарида қор босган ўрмон қорайиб кўринди. Арчалар қор залворидан шохини эгиб турар, пастроқда эса арчаларнинг танаси кўкимтир бўлиб кўринарди.

— Қочинг, ўртоқ лейтенант! — дедим шивирлаб. — Ўрмонга...

У бир зум иккиланиб қолди. Ўша заҳоти "фойдасиз" дегандек бош чайқади. Қорнинг усти музлагани билан қадам боссангиз оёқ тиззагача ботиб кетади. Ўн қадам юрмасдан отиб ташлашади... Юриб-юриб, дарё бўйидан чиқиб қолдик. Соҳилда қора мундир кийган, шапкасини икки четидаги ихчам қора қулоқчини билан қулоғини совуқдан пана қилган уч немис офицери турар, совуқда депсиниб, қўлқопли қўлларини ишқалаб шодонлик билан шанғиллаб гаплашишарди. Бизни бошлаб келган немис офицери ҳаммамизни саф торттириб, дарёга рўпара қилди. Бу — Угри дарёси эканини тушундим. Ўн беш кун илгари Угри икки марта қўлдан-қўлга ўтган эди. Аввал биз нариги соҳилга бостириб бордик. Кейин чекиниб, Козёлск олдидаги тепаликка қайтдик. Музлаган дарё устида ҳалиям сон-саноқсиз излар тушиб ётибди. Нариги соҳилда пачақланган немис пулемётини қор ярим кўмган, сўппайиб турибди. Совуқ шамол музлаган дарё устида увиллаб, қор супуради.

Немис офицерлари ўзаро бир нималарни гаплашишди. Бошим айланиб, кўнглим гум-гум кетар, кўз ўнгимни туман қоплаб олган, йиқилиб тушмаслик учун кўзойнакли лейтенантга суяниб турар, аммо совуқни энди сезмасдим...

Ўткир ҲОШИМОВ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси
(Давоми келгуси сонда).

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Рустам АҲМАДАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Дилором ТОШМУҲАМЕДОВА, Турғунпўлат ДАМИНОВ, Абдували ҒУЛОММАҲМУДОВ, Анвар ЖЎРАБОЕВ, Равшан ҲАЙДАРОВ, Каримжон РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Бобокул ТОШЕВ, Рустам АЗИМОВ, Турғун ЭРГАШЕВ, Ўткир ЖЎРАЕВ, Муҳаммад РАҲМОН, Бобокатта ШОДИЕВ, Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ

МАНЗИЛИМИЗ:
700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
телефонлар:
Қабулхона-136-53-14.
Факс: (8.371) 133-41-89.
Сиёсат ва партия ҳаёти — 136-55-96.
Хатлар бўлими — 136-55-64.
Маънавият, адабиёт ва санъат-136-55-64

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигидан 016 рақами билан рўйхатдан ўтган.
Адади — 1970. Буюртма Г— 300. Ҳажми—2 табоқ.
Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2.
Саҳифаловчи — Фарҳод ХЎЖАНАЗАРОВ
Навбатчи — Вилоят ШОДИЕВА

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Корхона манзили: Тошкент шаҳри «Буюк Турон» кўчаси, 41.
Босишга топшириш вақти — 20.00
Босишга топширилди — 20.00

• Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. • Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. • «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.
t Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади. • Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. • Қўлёзмалар эгаларига қайтарилмайди ва жавоб берилмайди. 1 2 3 4 5 6